

NGB_AJ012_1 Forgácsoló megmunkálás (Forgácsolás és szerszámai)

Esztergálás

Dr. Pintér József
2018.

Felhasznált irodalom:

Dr. Kodácsy János - Dr. Pintér József: Forgácsolás és szerszámai. Széchenyi István Egyetem 2011. Digitális Tankönyvtár.

Pápai Gábor.ppt prezentációja 2013.

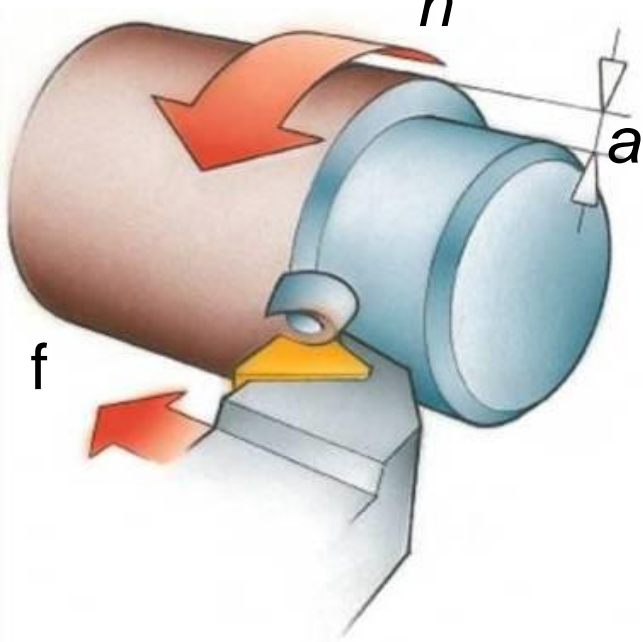
Dr. Szmejkál Attila – Ozsváth Péter Járműszerkezeti Anyagok és Megmunkálások II. (Előadásanyag 2007-2008) – BME Járműgyártás és –Javítás Tanszék, BP

Igaz Jenő – Pintér József: Forgácsoló megmunkálás III. (Forgácsoló megmunkálások) SZE, Győr

ESZTERGÁLÁS

- **Esztergálással forgástestek munkálhatók meg, amelyek tengelyek, perselyek, hüvelyek és tárcsák, vagy ezekhez hasonló alakú munkadarabok.**
- **Az esztergálás egyélű szerszámmal, - állandó keresztmetszetű forgács folyamatos leválasztásával - végzett forgácsolás.**

ESZTERGÁLÁS

FORGÁCSOLÓ FŐMOZGÁS: **FORGÓ**

MELLÉKMOZGÁS: **HALADÓ**

TENGELY IRÁNYÚ: **HOSSZ**

SURÁR IRÁNYÚ: **KERESZT**

MINDKÉT IRÁNYBAN

PÁLYAMENTI

ESZTERGÁLÁS

FORG. FŐMOZGÁST A
MUNKADARAB

MELLÉKMOZGÁST A **SZERSZÁM**
VÉGZI

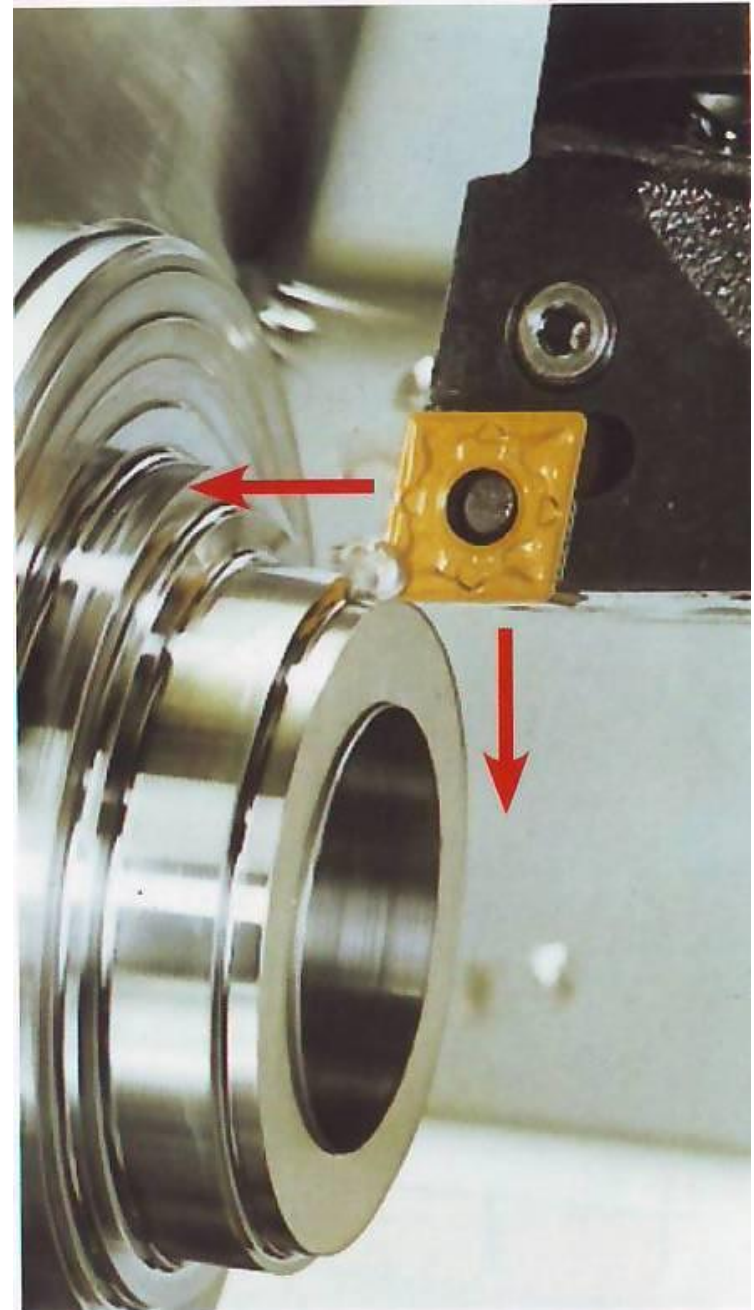
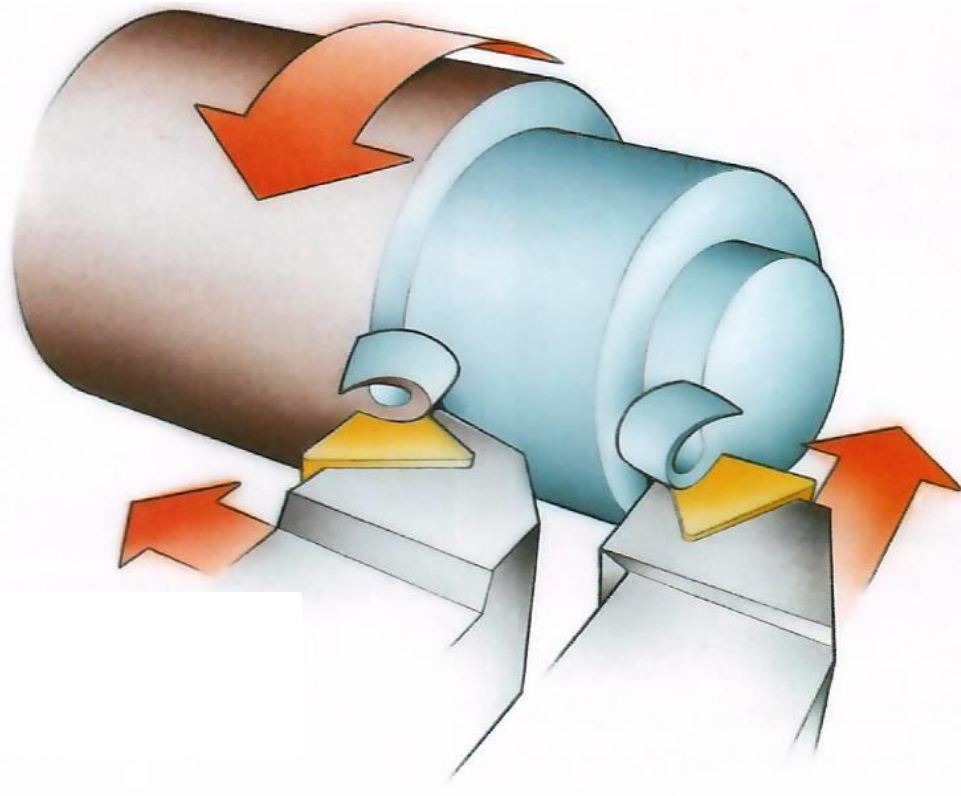
v – FORGÁCSOLÁSI SEBESSÉG

n – FORDULATSZÁM

a – FOGÁSMÉLYSÉG

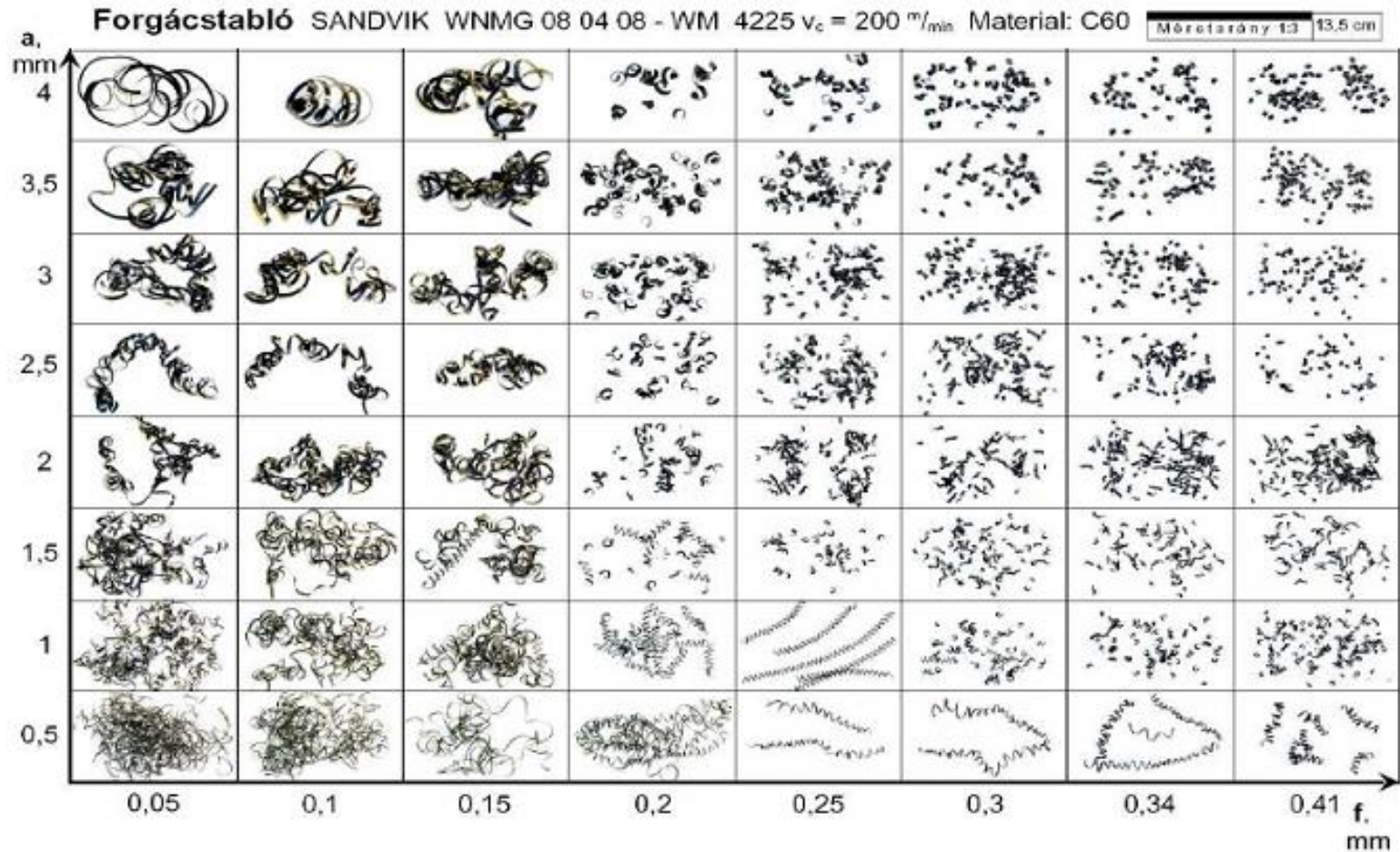
f - ELŐTOLÁS

ESZTERGÁLÁS

Esztergált forgácsok geometriája a mellékmozgás adatainak függvényében

Esztergálás fokozatai és pontossága

❖ Nagyolás

- pontossága: IT 12-14,
- érdessége: $R_a = 12,5$

❖ Félsimítás:

- pontossága: IT10-11,
- érdessége: $R_a = 3,2-12,5$.

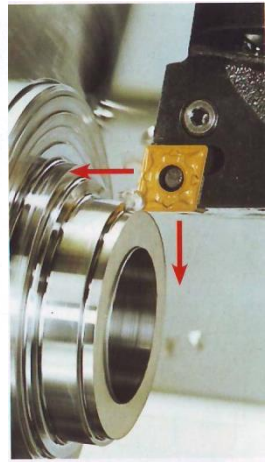
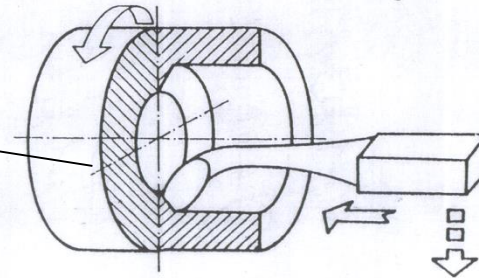
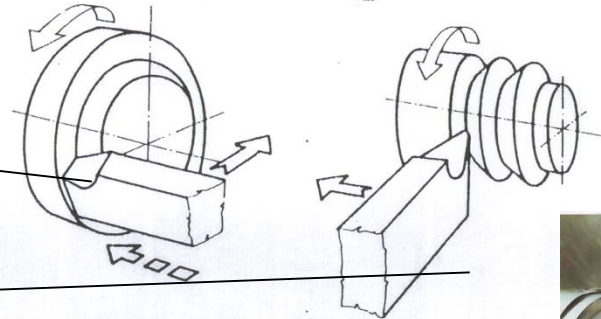
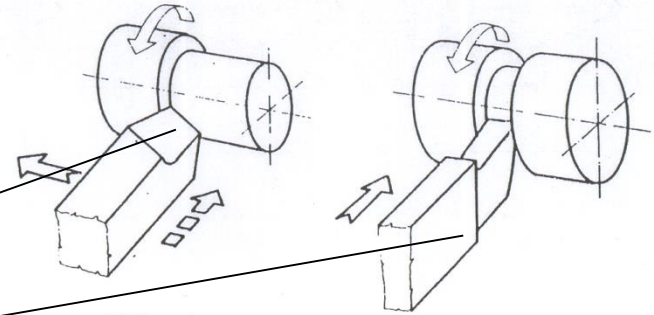
❖ Simítás:

- pontossága: IT7-9,
- érdessége: $R_a = 1,6-6,3$

Esztergálás változatai:

- Hosszesztergálás
- Beszúró esztergálás
- Keresztesztergálás,
síkesztergálás
- Menetesztergálás
- Furatesztergálás

ESZTERGÁLÁS CSOPORTOSÍTÁSA:

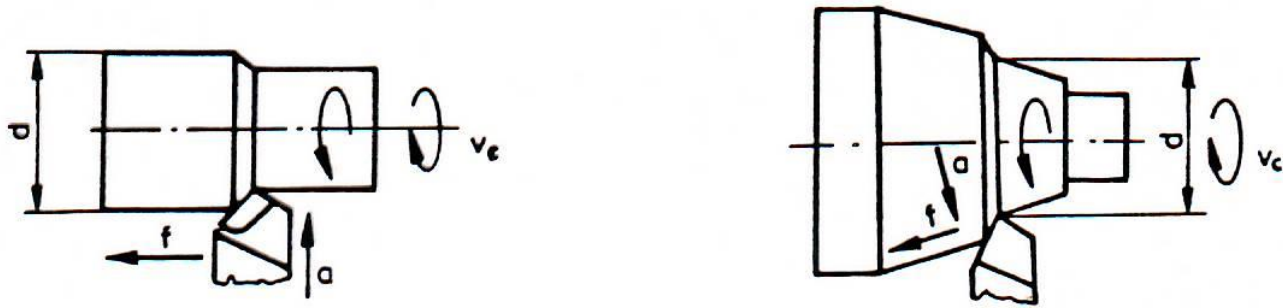
MEGMUNKÁLÁS HELYE SZERINT: KÜLSŐ **PALÁST ESZTERGÁLÁS**
BELSŐ **FURAT ESZTERGÁLÁS**

ELŐÁLLÍTOTT FELÜLET SZERINT:

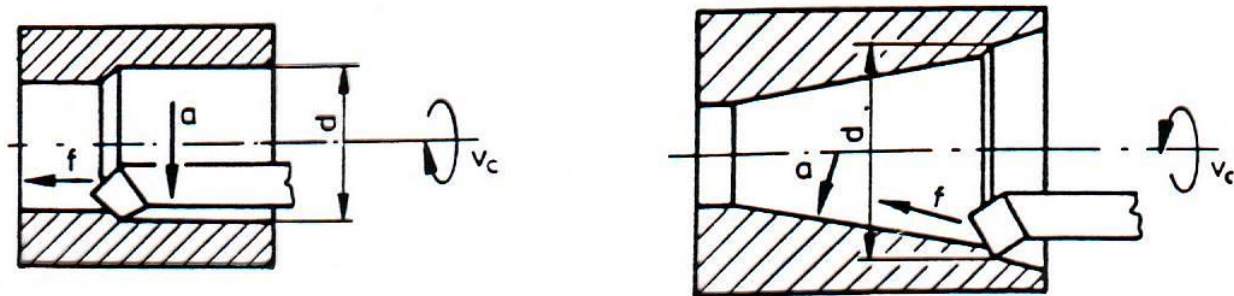
- **HENGERES**
- **SÍK (FORGÁSTENGELYRE MERŐLEGES)**
- **KÚP**
- **FORGÁSTEST (GÖMB, PROFILOS)**
- **MENET**
- **KÜLÖNLEGES**
 - POLIGON (SOKSZÖG)**
 - HÁTRAESZTERGÁLT (SPIRÁL)**

ESZTERGÁLÁS

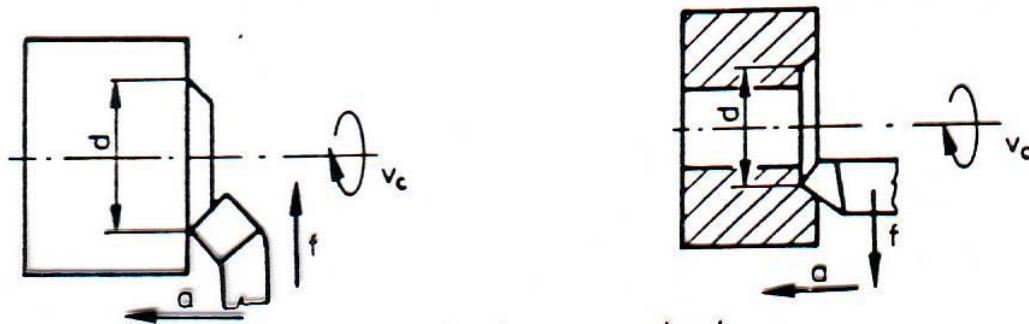
HOSSZESZTERGÁLÁS

FURATESZTERGÁLÁS

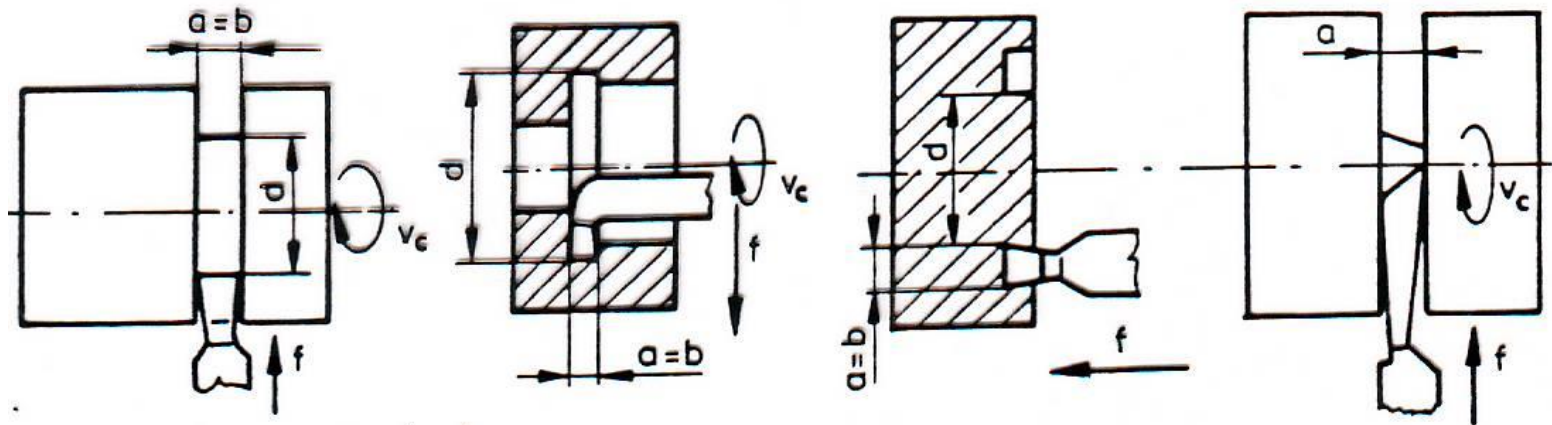

KERESZTESZTERGÁLÁS

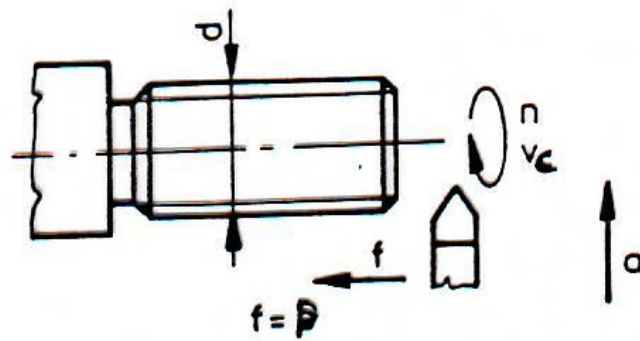

ESZTERGÁLÁS

BESZÚRÁS, LESZÚRÁS

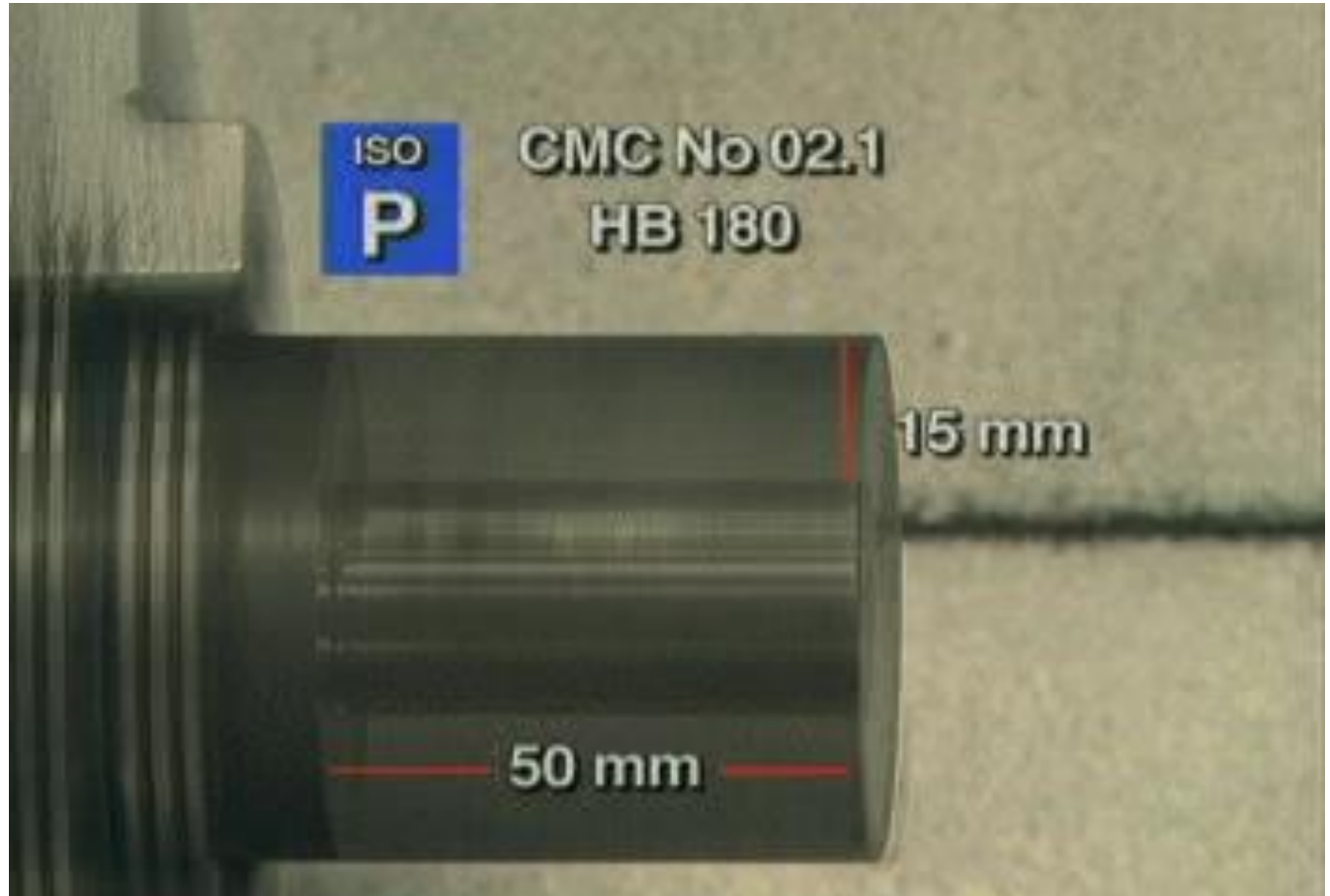

MENETESZTERGÁLÁS

Nagyoló hosszesztergálás

VIDEO

Alakos felület esztergálása

VIDEO

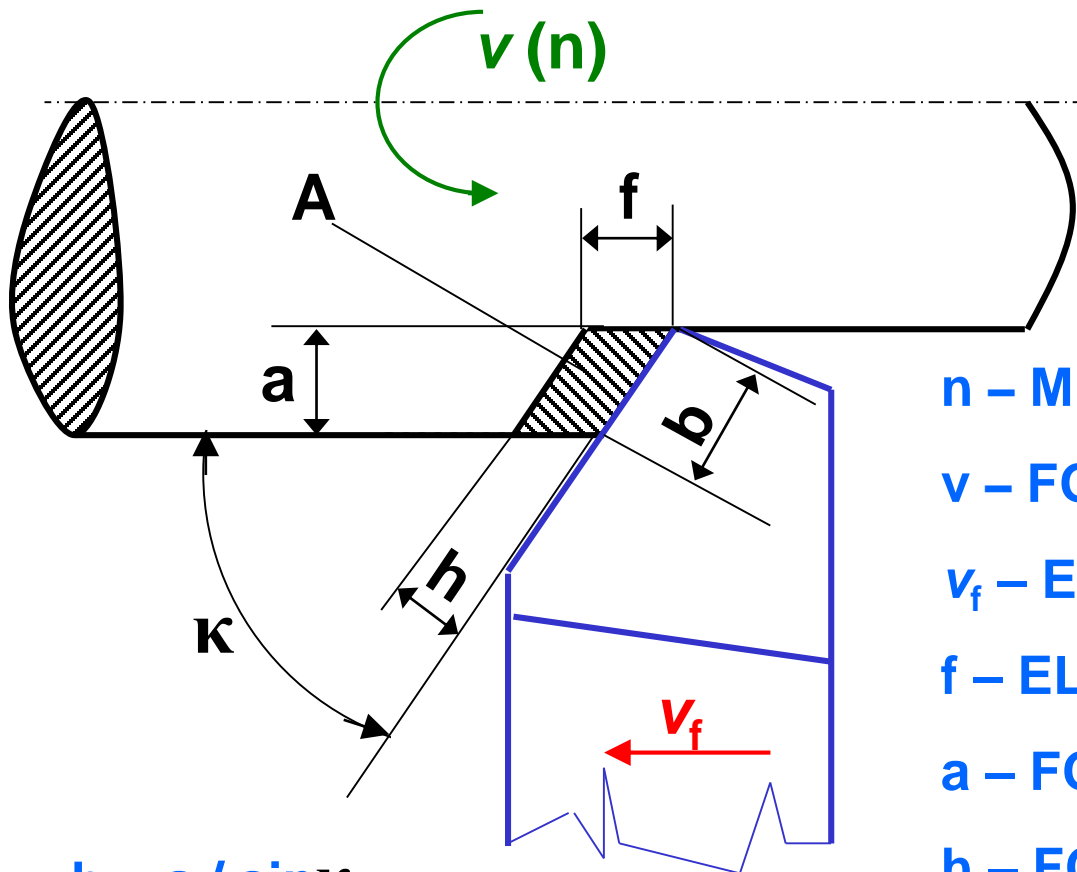

Beszúrás furatban

VIDEO

ESZTERGÁLÁS

$$b = a / \sin \kappa$$

$$h = f \cdot \sin \kappa$$

$$A = b \cdot h = a \cdot f$$

n – MDB. FORDULATSZÁM

v – FORGÁCSOLÁSI SEBESSÉG

v_f – ELŐTOLÁSI SEBESSÉG

f – ELŐTOLÁS

a – FOGÁSMÉLYSÉG

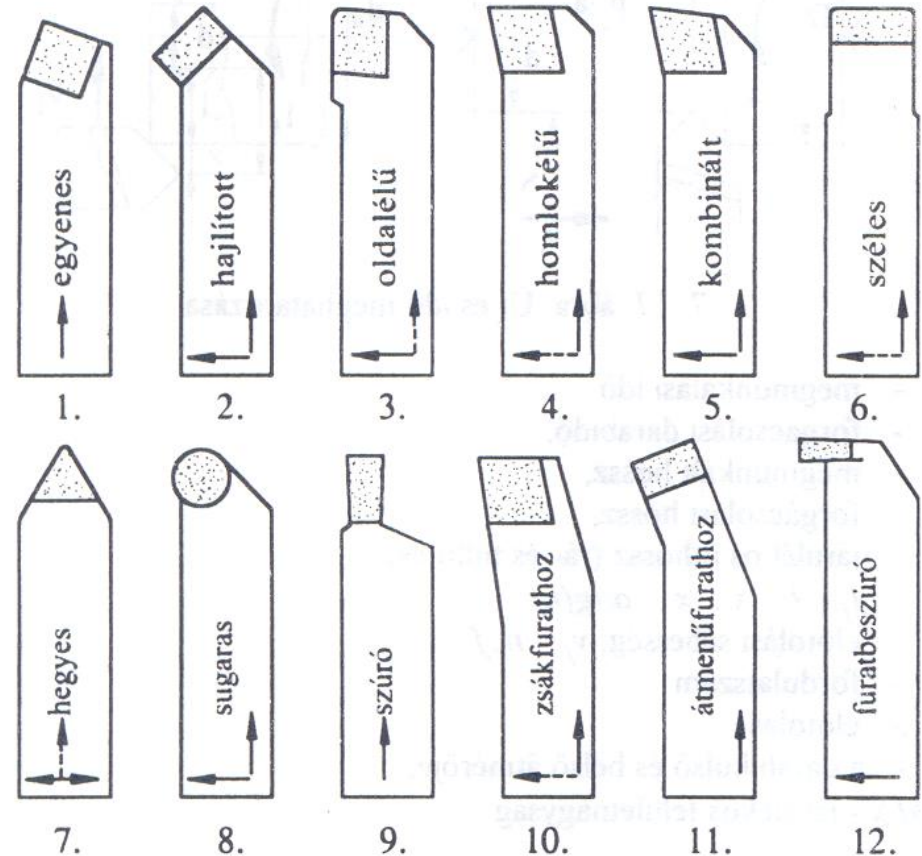
h – FORGÁCSVASTAGSÁG

b – FORGÁCSSZÉLESSÉG

A – FORGÁCS KERESZTMETSZET

Eszterga szerszámok

7. 17. ábra. Forgácsolókések alaptípusai

ESZTERGÁLÁS SZERSZÁMA: EGYÉLŰ

FORGÁCSOLÁSI IRÁNYA SZERINT:

- **JOBBOS**
- **BALOS**
- **SEMLEGES**

JELLEGE SZERINT:

KÜLSŐ

BELSŐ

KIVITELE SZERINT:

- **TÖMÖR**
- **FORRASZTOTT LAPKÁS**
- **SZERELT – VÁLTÓLAPKÁS**

ANYAGA SZERINT:

- **HSS**
- **HW, HT, HC, HF**
- **CA, CM, CN, CC, CR**
- **BN, DP, (CBN, PKB, PKD)**

Tömör - gyorsacél

Az esztergakés
élgeometriáját
köszörüléssel
alakítják ki a HSS
hasárból

Tömör, HSS kések

Forrasztott lapkás kések

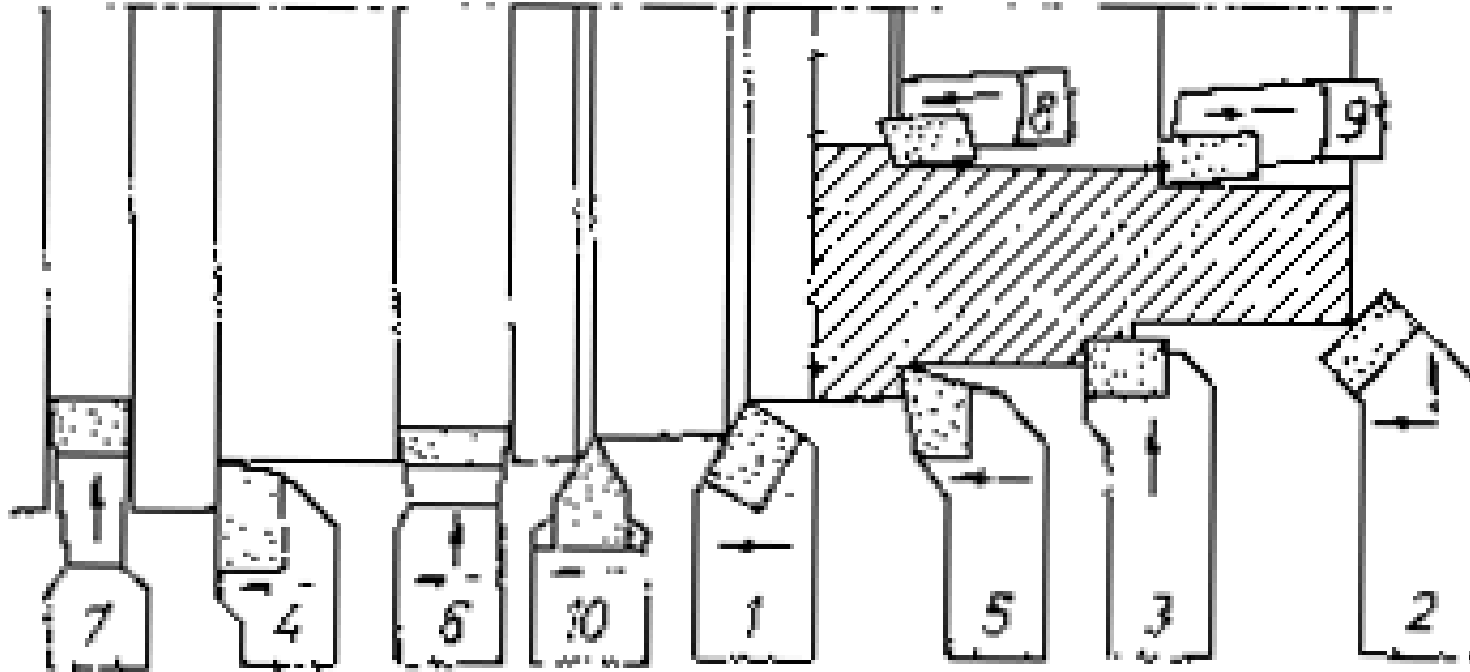

Szerelt lapkás szerszám

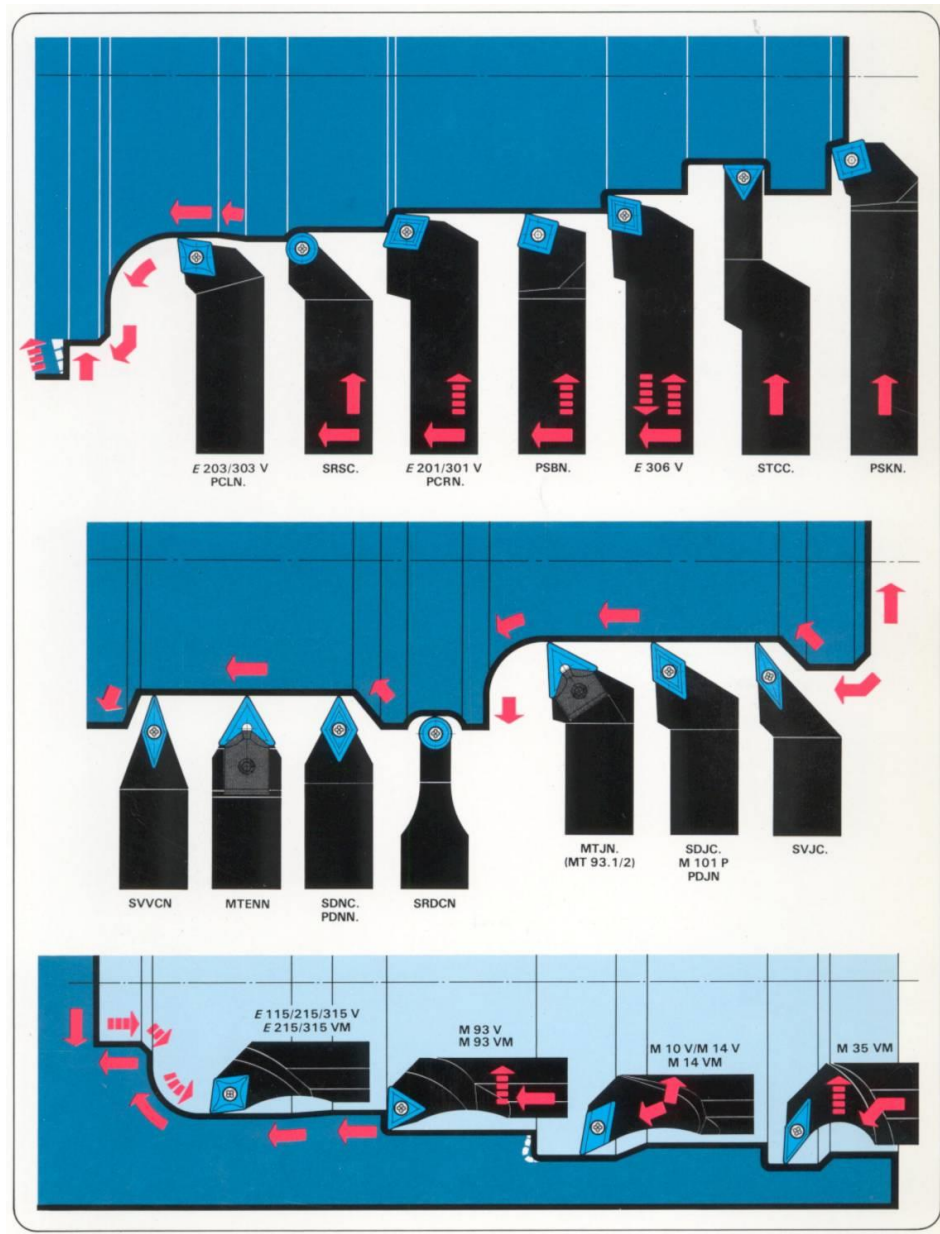
Eszterga szerszámok

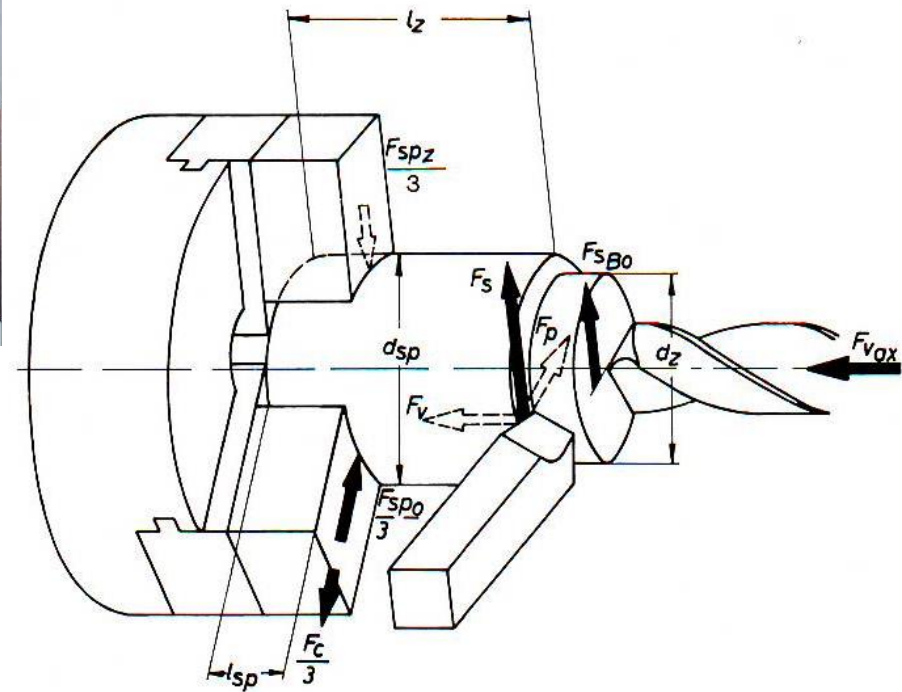
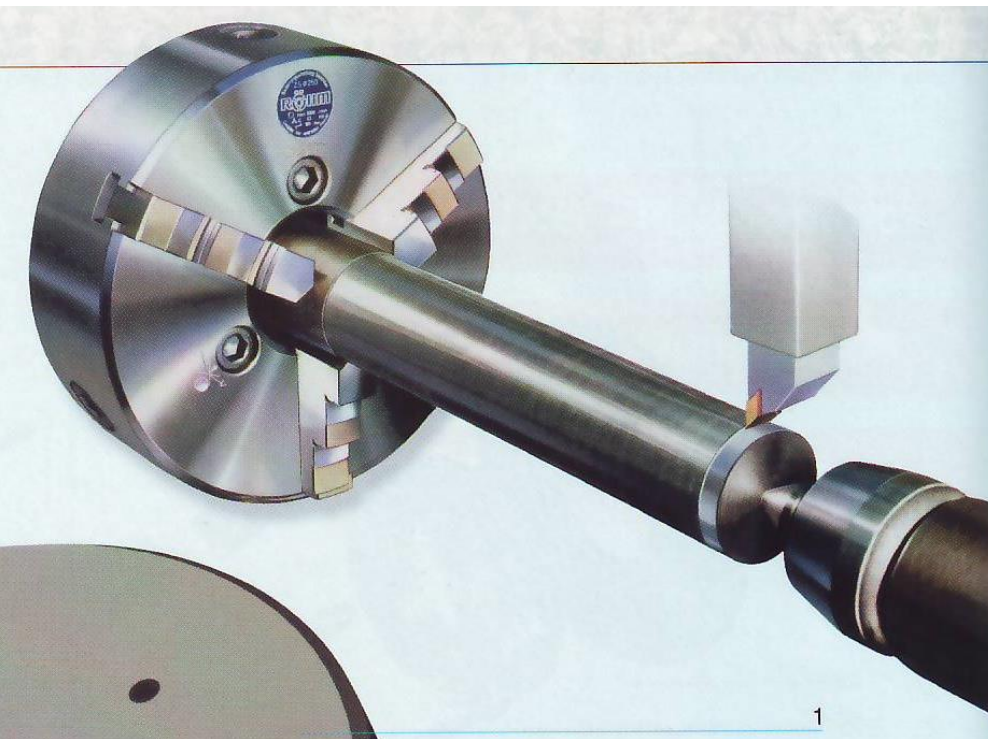
1 egyenes esztergakés, 2 hajlított, 3 homlokélű, 4 oldalélű, 5 sarok, 6 széles, 7 beszűrő, 8 furatkés átmenő furathoz, 9 furatkés zsákfurathoz, 10 hegyes esztergakés

Esztergálás

VÁLTÓLAPKÁS KÉSEK ÉS A LEHETSÉGES FORGÁCSOLÁSI IRÁNYOK

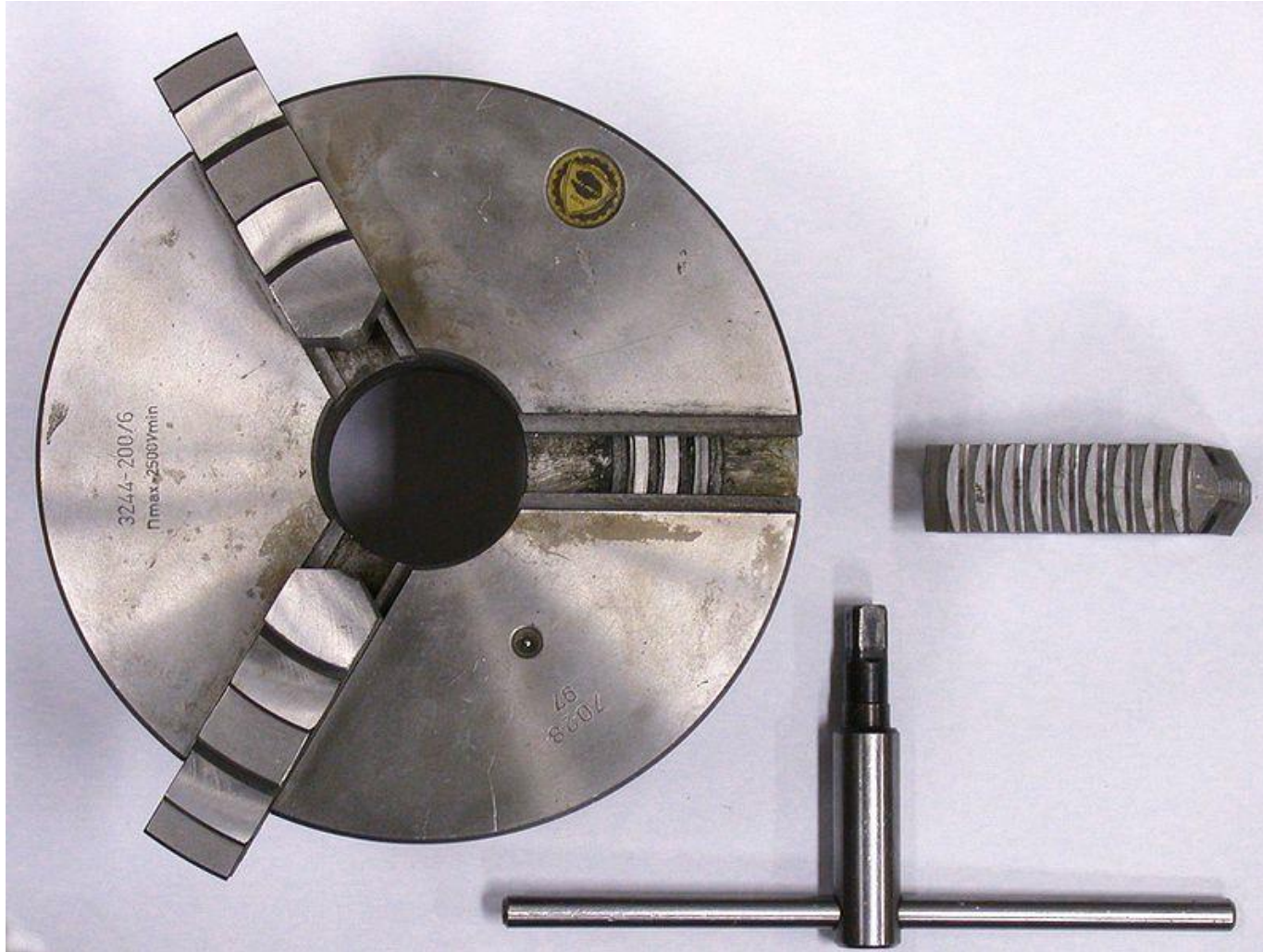

A MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

3 pofás tokmány

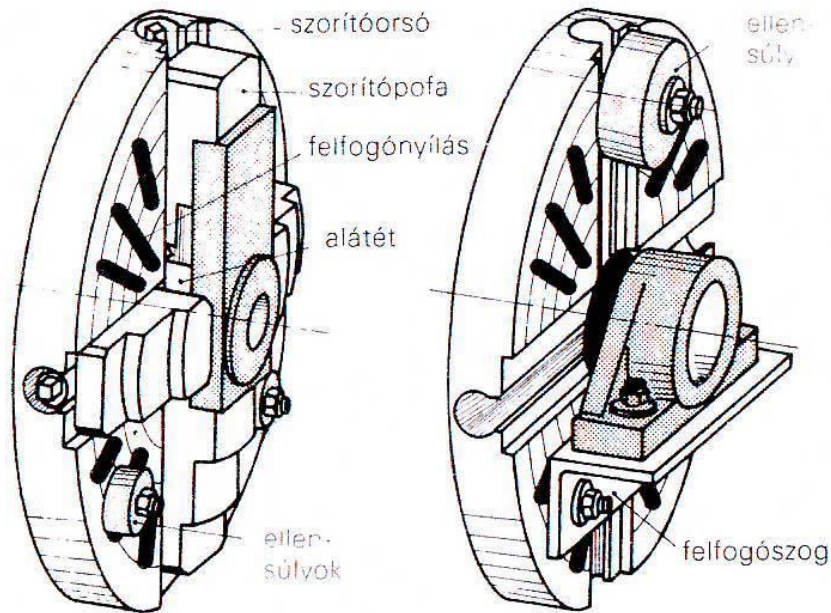
MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

Síktárcsa

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

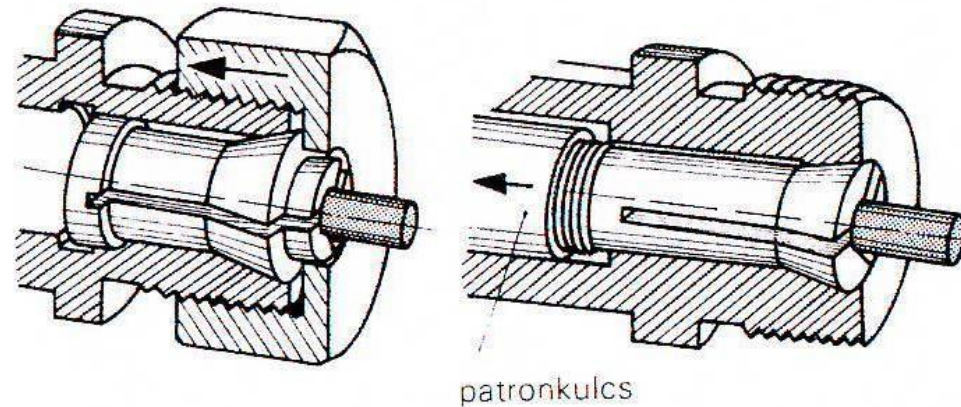
BEFOGÁS SÍKTÁRCSÁN

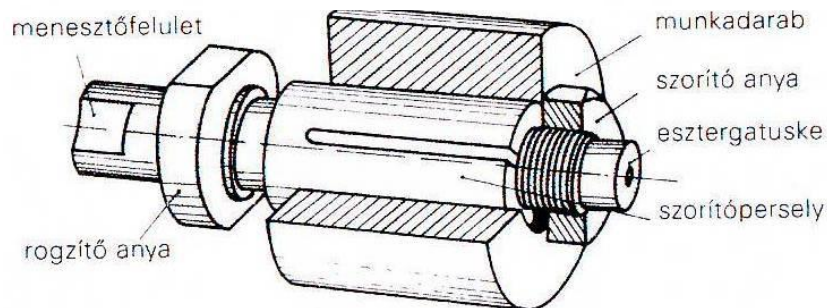
a munkadarabot szorítópofa fogja be

a munkadarabot felfogóderékszög tartja kiegyensúlyozás ellensúllyal

PATRONOS BEFOGÁS

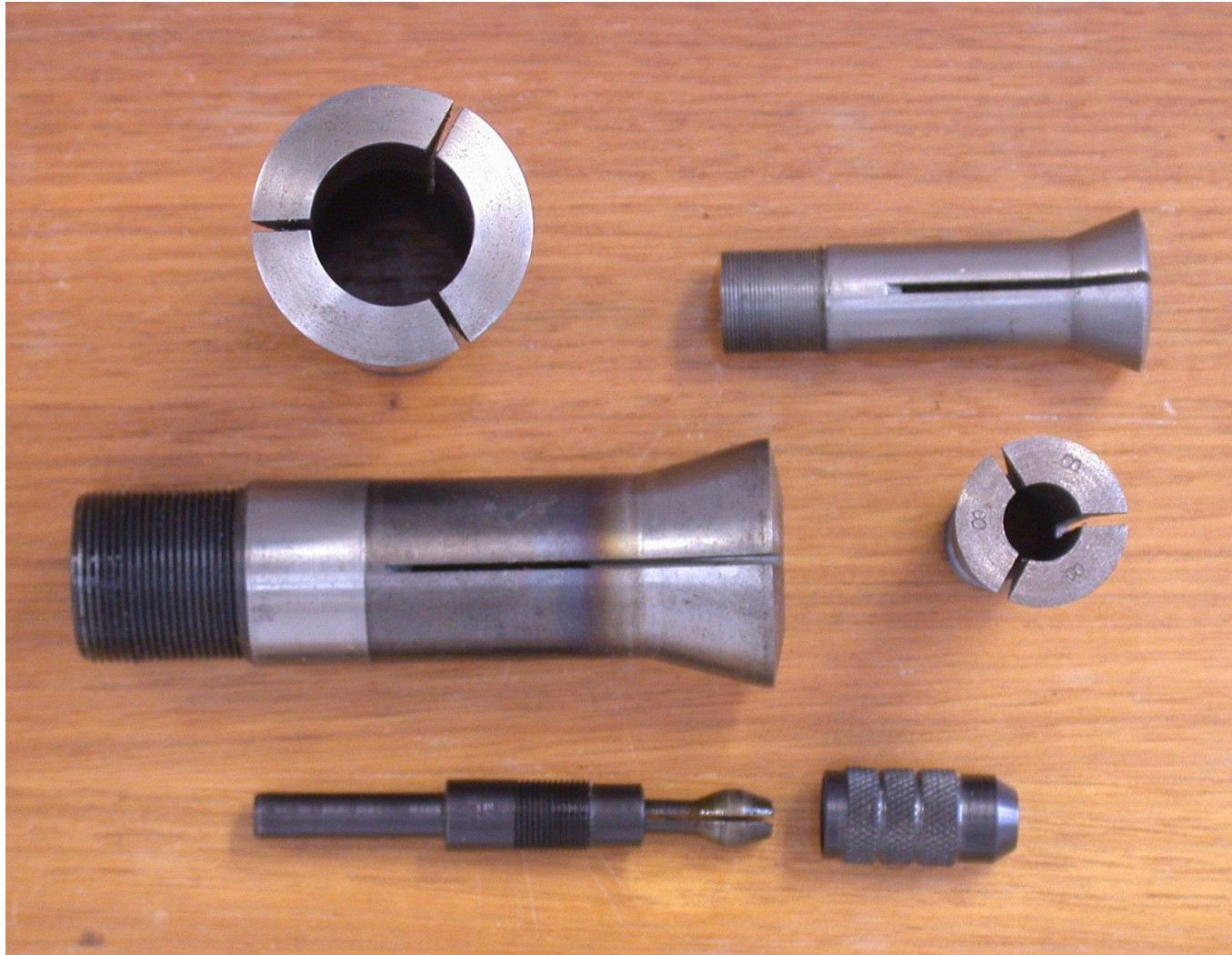
- HÚZOTT CSISZOLT SZÁLANYAG
- 0,1 – 0,15 TŰRÉSSEL
- KICSI ÁTFOGÁSI TARTOMÁNY!

BEFOGÁS EXPANZIÓS TŰSKÉN

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

Patronos befogó

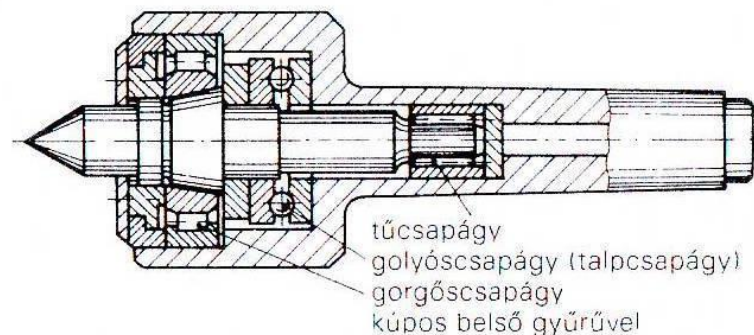
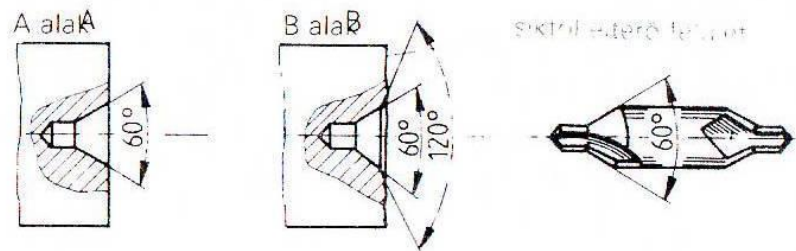
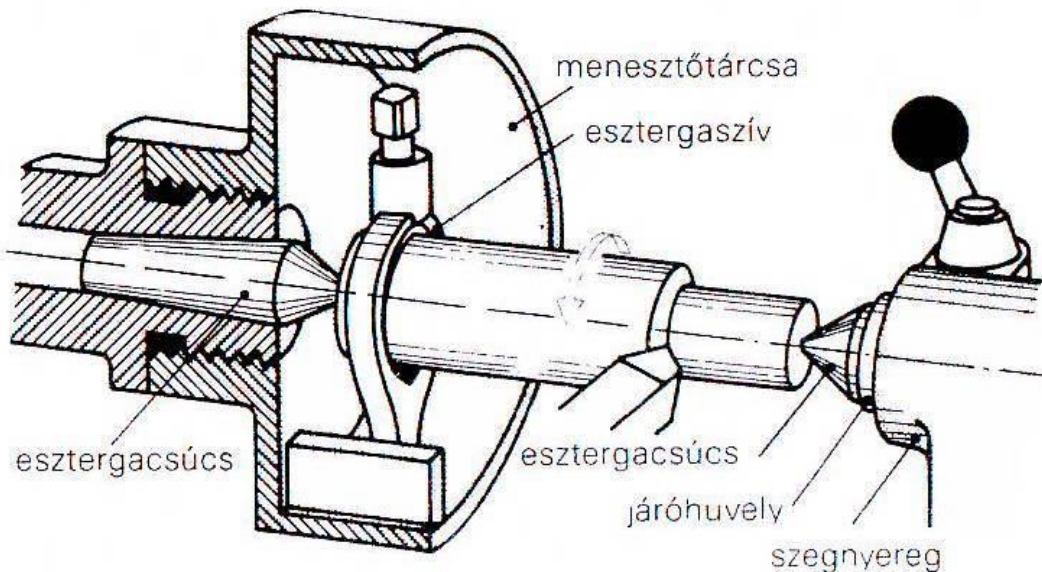
MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

Szegnyereg

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

BEFOGÁS CSÚCSOK KÖZÉ

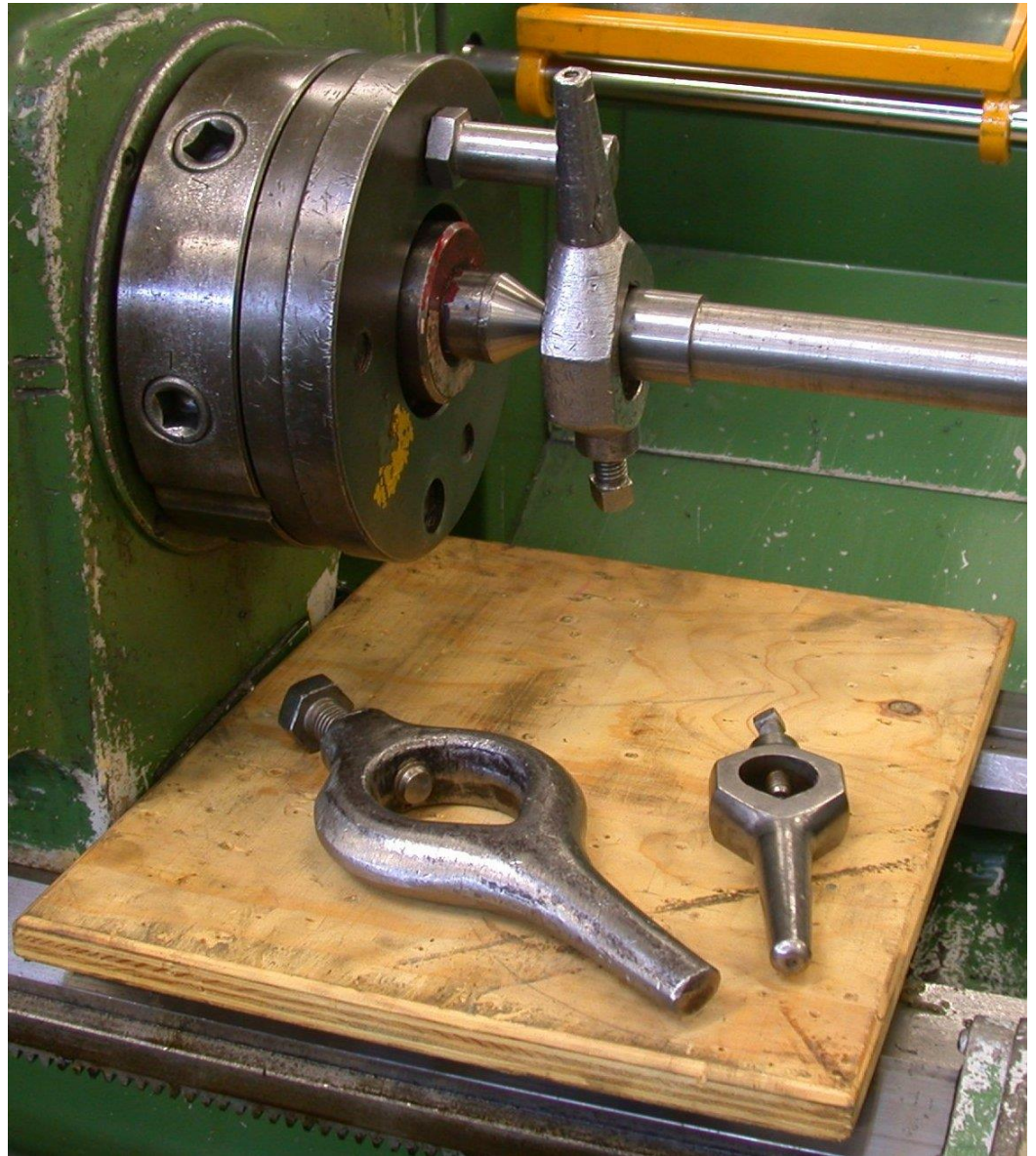
MENESZTÉS

- **ESZTERGASZÍV**
- **HOMLOKMENESZTŐ**

- ❖ **FORGÓ CSÚCS**
- ❖ **ÁLLÓ CSÚCS**
- ❖ **FÉL CSÚCS**

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

Esztergaszív

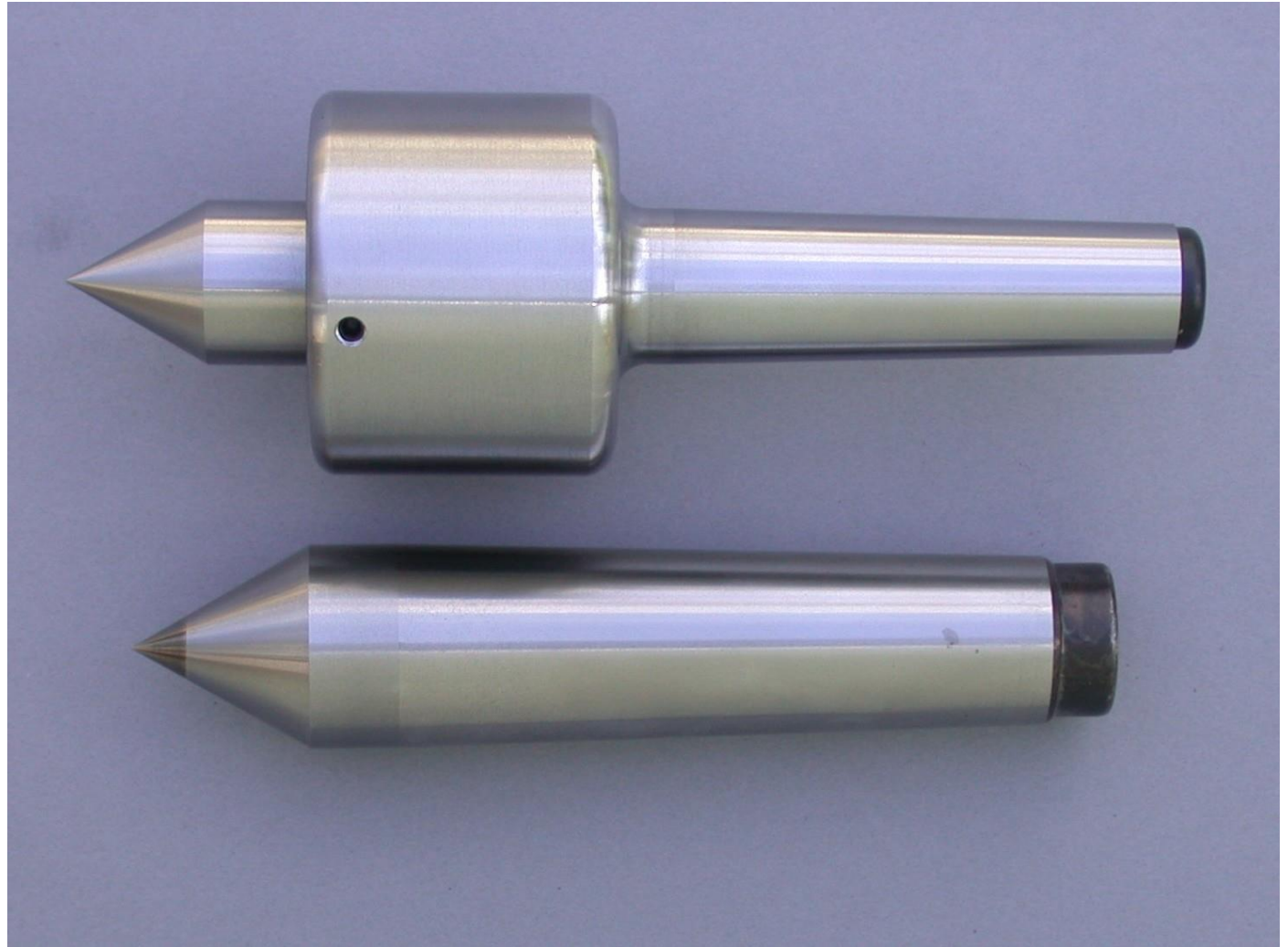

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

Forgócsúcs

Állócsúcs

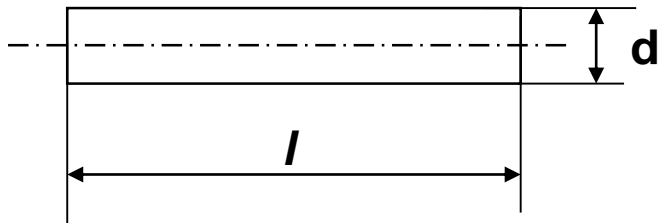

Csúcsfészek fúrók

A MUNKADARAB BEFOGÁSA

BEFOGÁS TOKMÁNYBA

$$\frac{l}{d} < 3$$

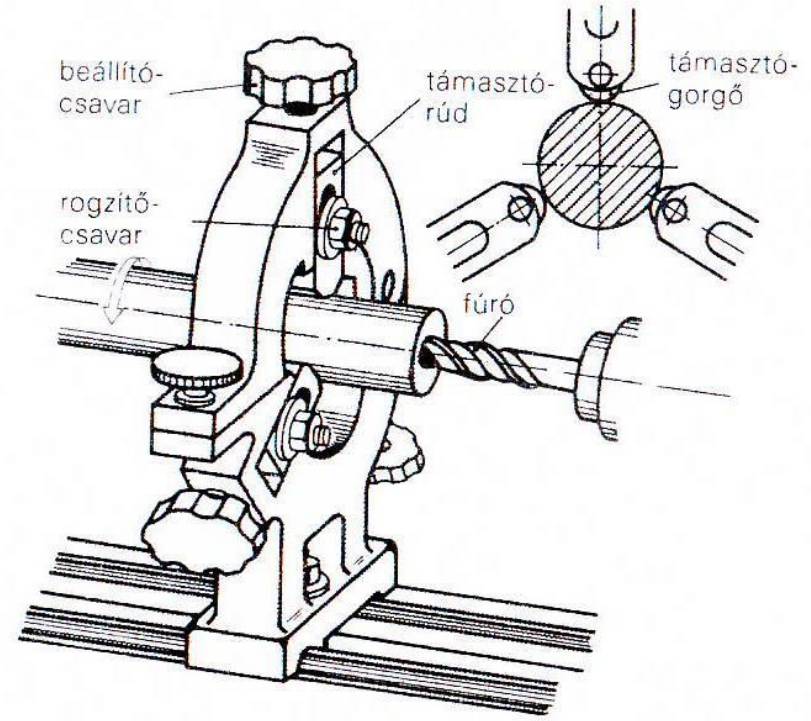
**BEFOGÁS
TOKMÁNYBA**

$$3 < \frac{l}{d} < 12$$

**CSÚCCSAL
MEGTÁMASZTVA**

$$\frac{l}{d} > 12$$

BÁBBAL

❖ **ÁLLÓ BÁB**

❖ **MOZGÓ BÁB**

A SZERSZÁMMAL SZEMBEN!

MUNKADARAB BEFOGÁSA ESZTERGÁN

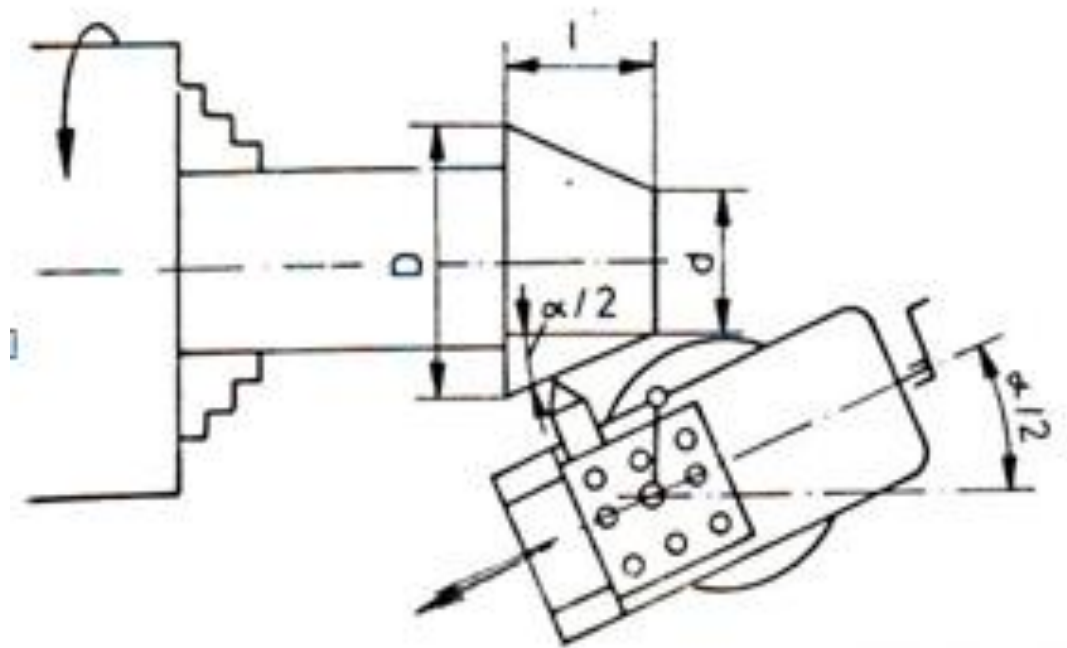
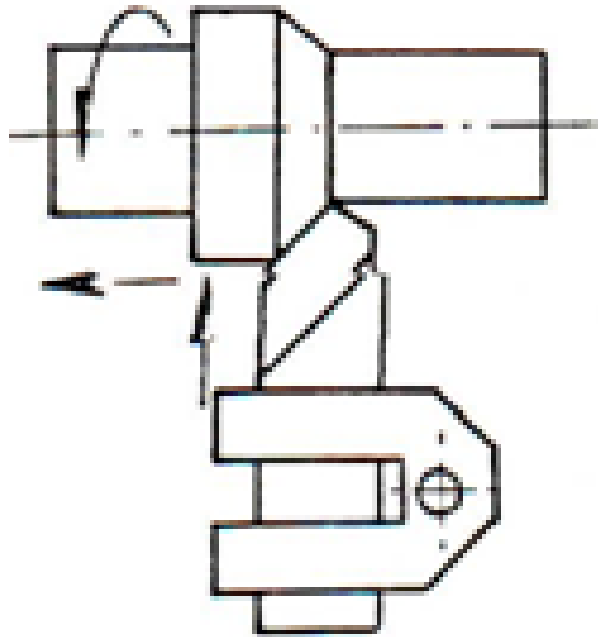
BÁB

BÁB

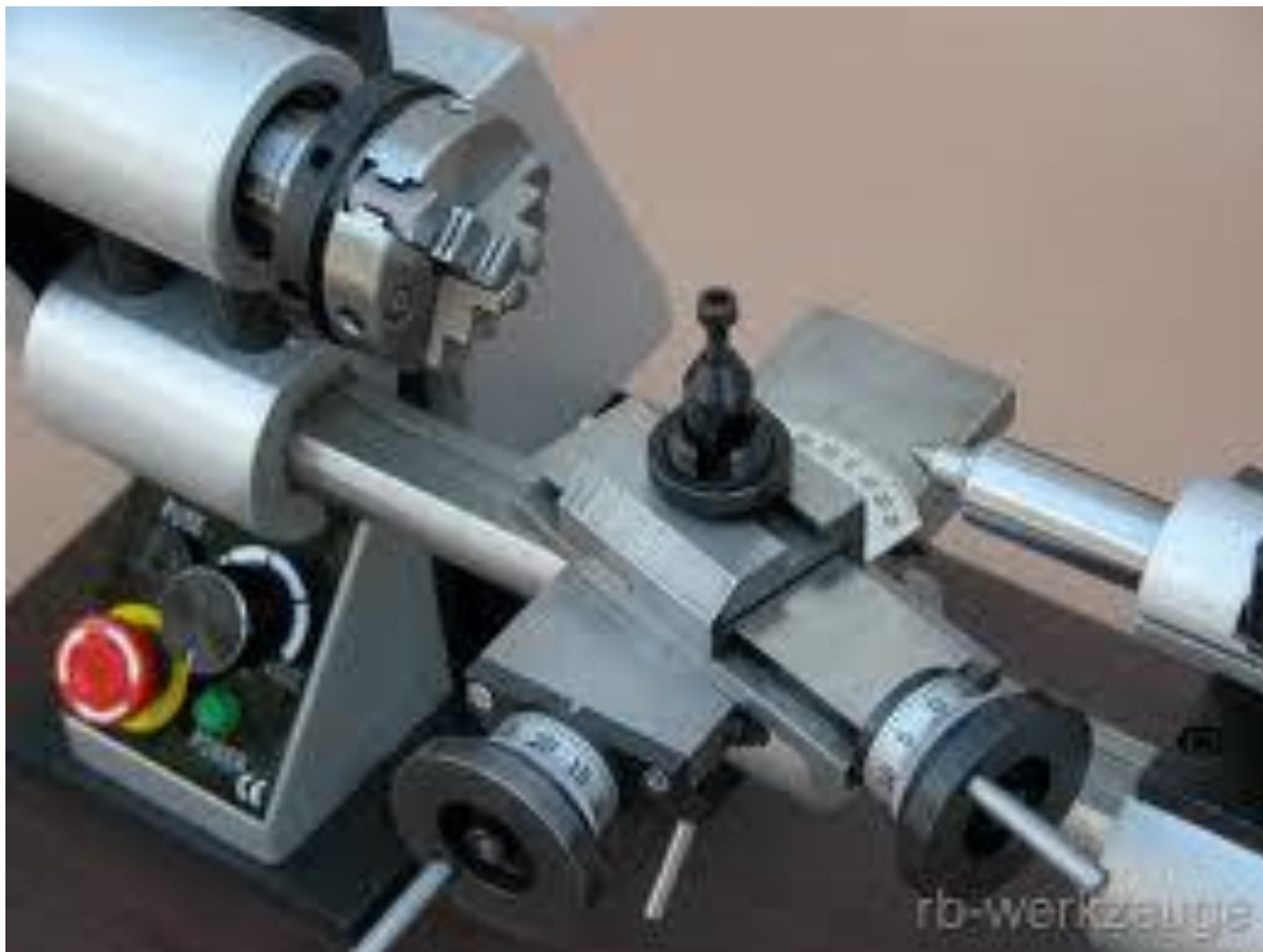
KÚP ESZTERGÁLÁSA

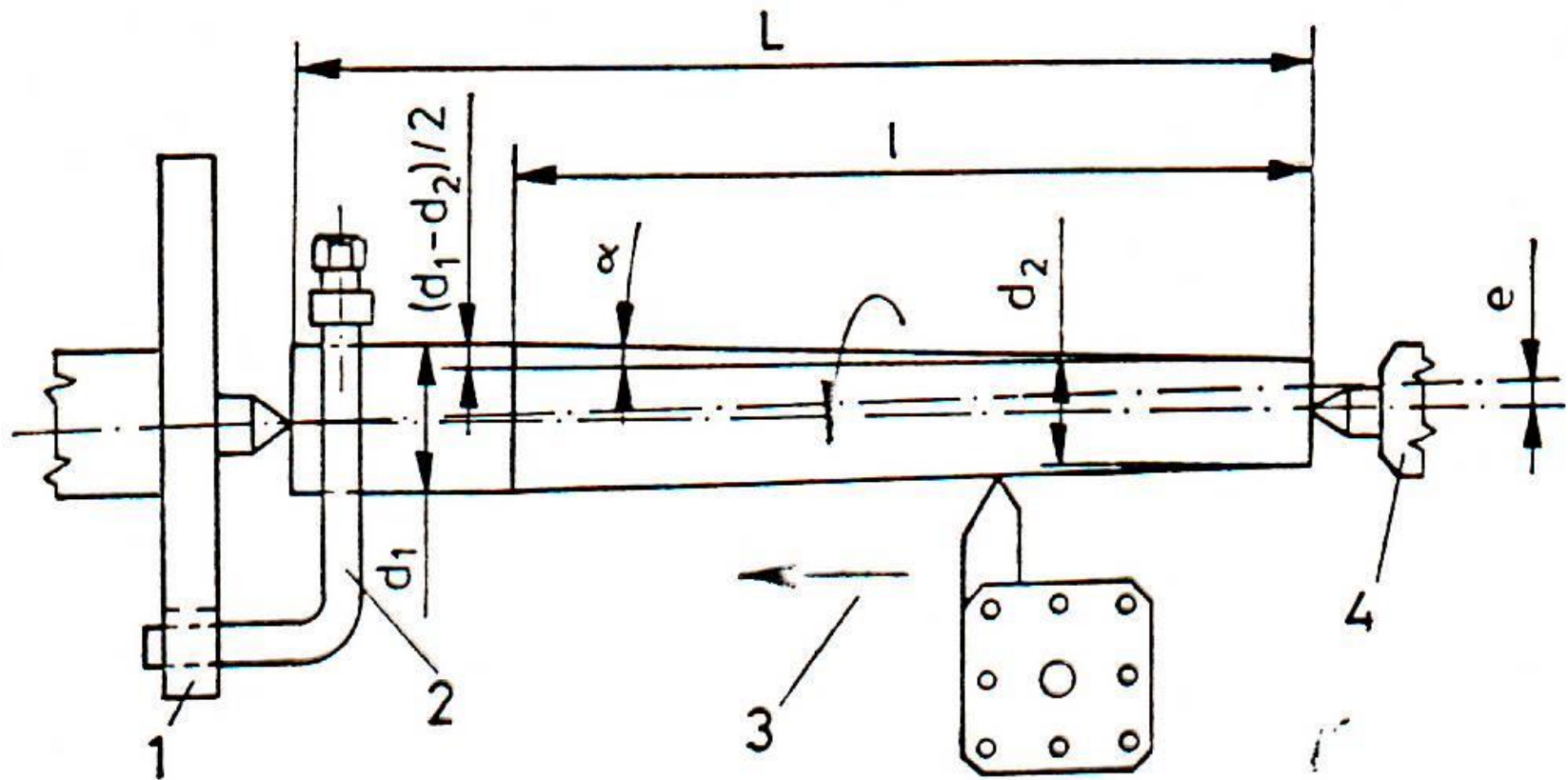
Rövid kúpok esztergálása esztergakéssel

Meredek kúpok esztergálása a készsán elfordításával

KÚP ESZTERGÁLÁSA

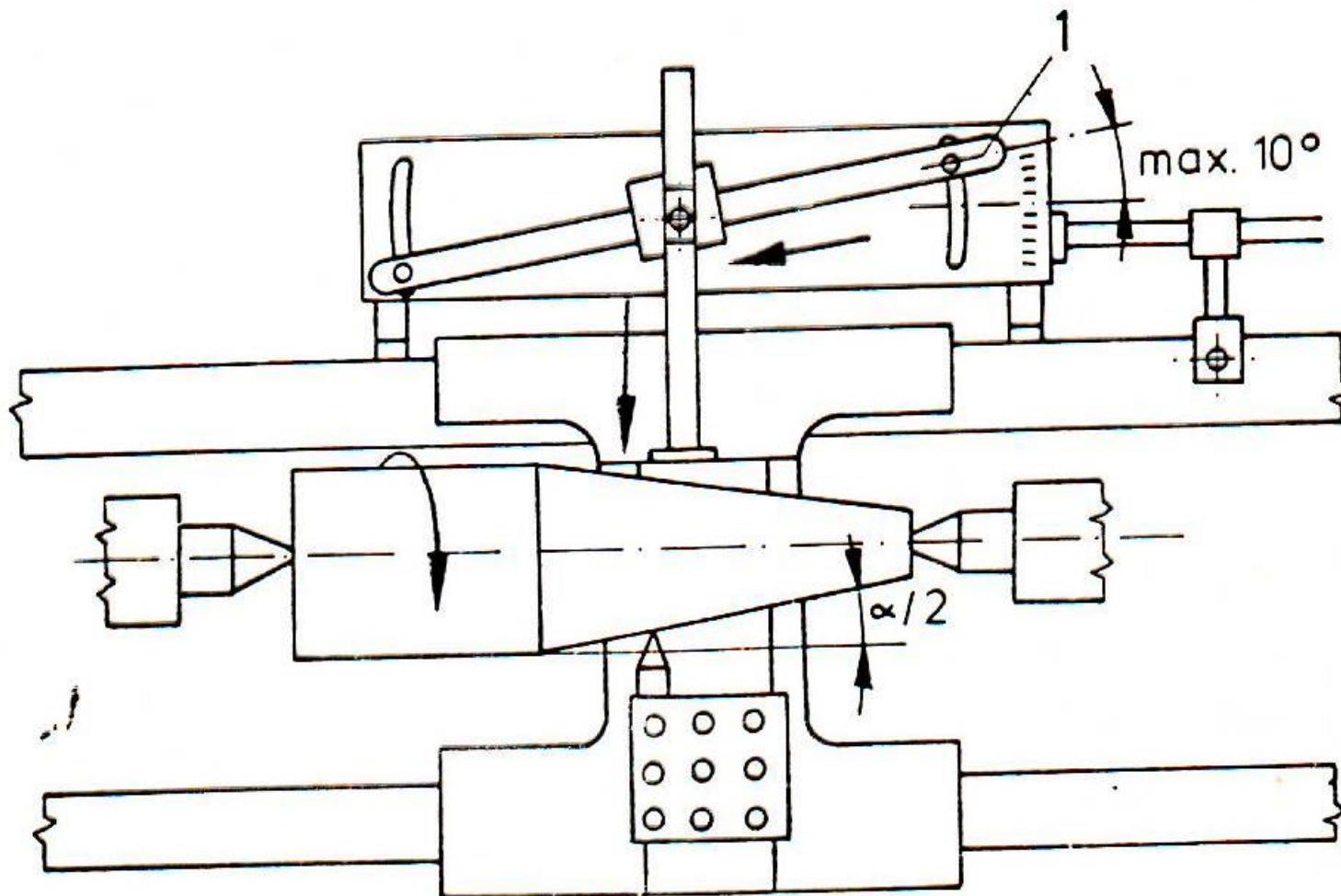

KÚP ESZTERGÁLÁSA

Hosszú kúpok esztergálása szegnyereg-elállítással
1 forgatótárca; *2* szív; *3* az előtolás iránya; *4* szegnyereg

KÚP ESZTERGÁLÁSA

Kúpesztergálás másolóvonalzóval

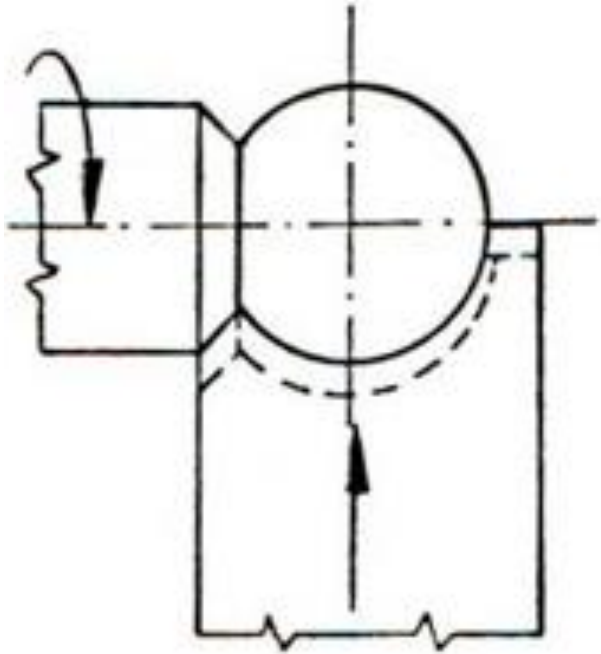
1 másolóvonalzó

KÚP ESZTERGÁLÁSA

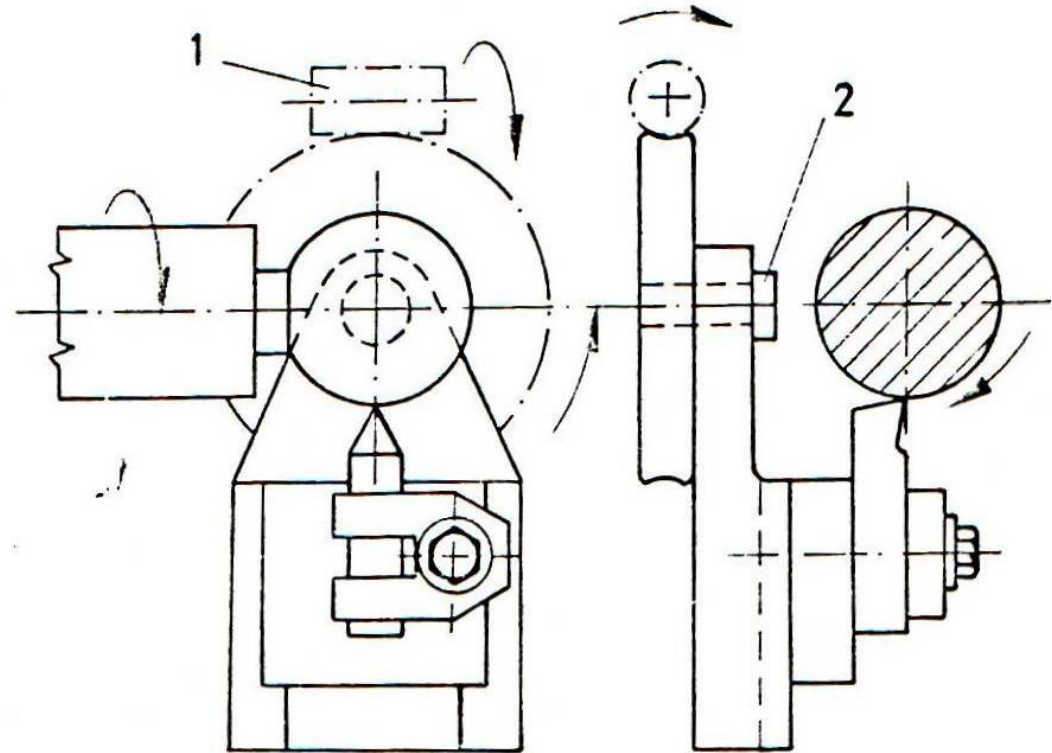
Pl. 1 : 20-as kúp esztergálása:

- Két csúc közé be kell fogni egy olyan hengeres tuskét, melynek ütése a központfuratokhoz képest minimális. A késtartóba egy **mérőórát** kell úgy rögzíteni, hogy a tapintója kb. csúcsmagasságban legyen. Ezután a durva beállítást végezzük el, a kézi szán elforgatásával, a kívánt szögre, esetünkben $1^{\circ}26'$, persze a perceket csak saccolni lehet. Ekkor a keresztzán mozgatásával a mérőóra 2-3 körbefordulása után 0-ra állítjuk az órát, majd a kézi szánt 20 mm-rel elmozdítjuk. Ha pontos lett volna az előzetes beállítás, most 0,5 mm-t kellene mutatni a mérőórának, persze ez elsőre nem szokott sikerülni, de két-három módosítás után biztos a siker.

GÖMB ESZTERGÁLÁSA

Gömb esztergálása
beszúró esztergálással

Gömbfelületek esztergálása forgó készülékkel

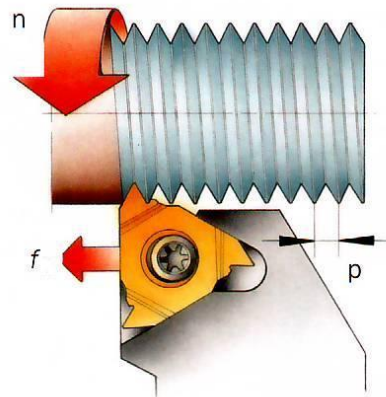
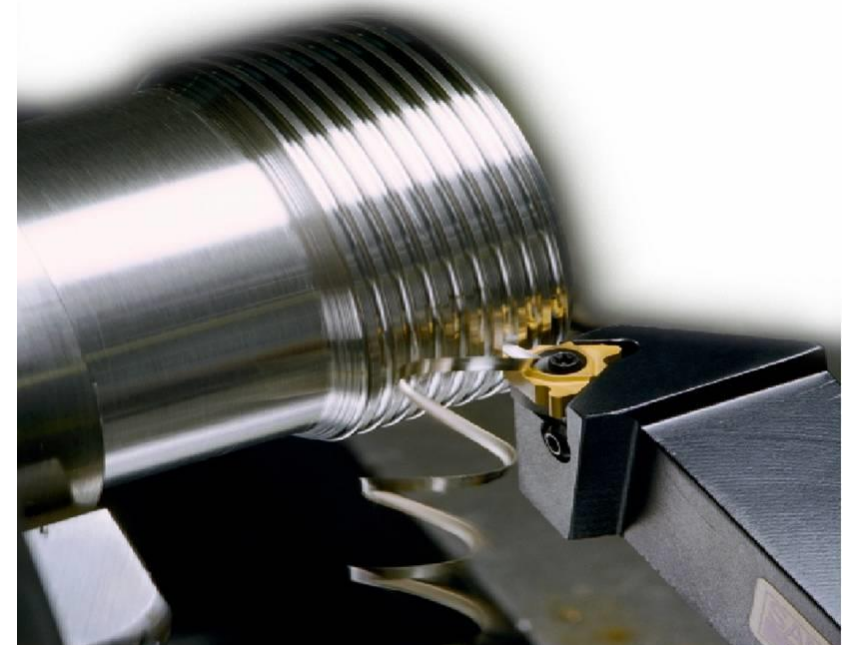
1 csigakerék-áttétel; 2 csap

VIDEO

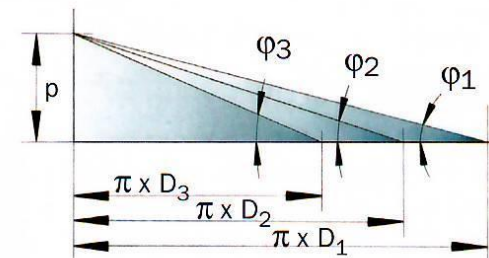
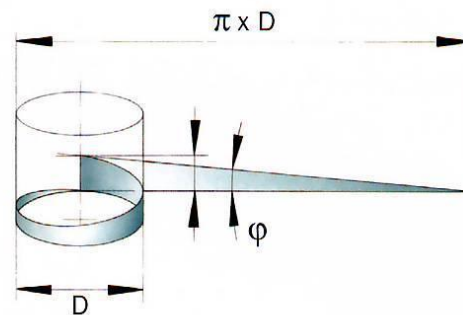
MENET ESZTERGÁLÁS

MENETEK JELÖLÉSE (MSZ 200-81): M200x6(P2)LH 6H/6G 6g7g-R-118

- MENET SZELVÉNY BETŰJELE
- MENET ÁTMÉRŐ
- MENETEMELKEDÉS
- TÖBB BEKEZDÉS OSZTÁSJELE
- BALMENET
- ILLESZTÉS
- TŰRÉS
- MENET LEKEREKÍTÉS
- MENETHOSSZ

SANDVIK
Coromant

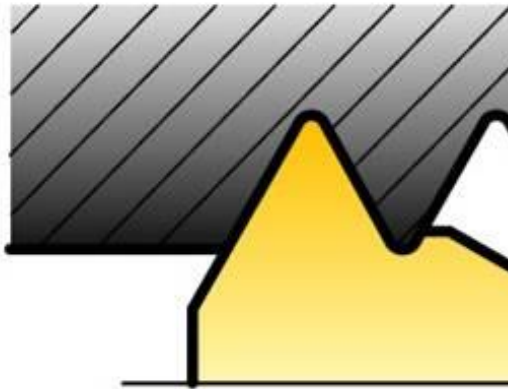
MENET ESZTERGÁLÁS

SZERSZÁM KIALAKÍTÁSA:

- TÖMÖR (HSS)
- FORRASZTOTT LAPKÁS (HW)
- VÁLTÓLAPKÁS (HW, HT, HC...)

LAPKA KIALAKÍTÁSA:

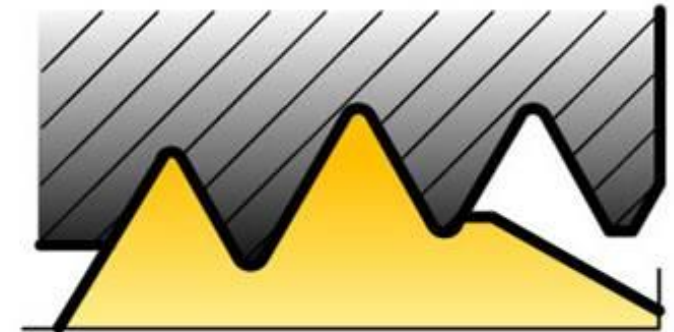
TELJES PROFILÚ
LAPKA

RÉSZ PROFILÚ
LAPKA

FÉSÜS LAPKA
(TELJES PROFIL)

MENET ESZTERGÁLÁS

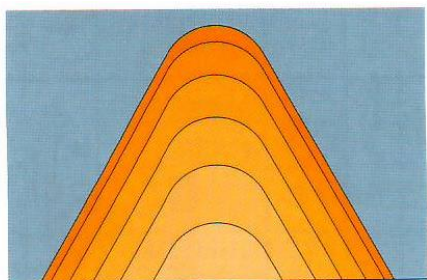
TECHNOLÓGIAI ADATOK

v – FORGÁCSOLÁSI SEBESSÉG

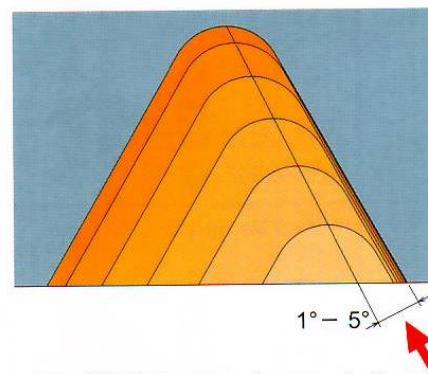
MDBANYAG-ÉLANYAG

f – ELŐTOLÁS \equiv MENETEMELKEDÉS

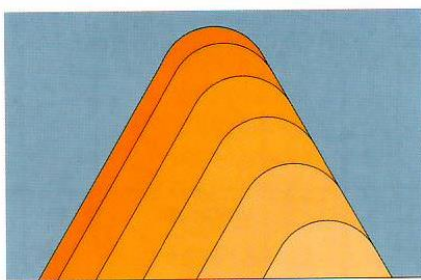
a – FOGÁSMÉLYSÉG - FOGÁSFELOSZTÁS

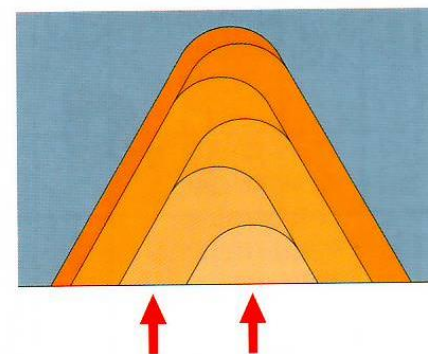
RADIÁLIS

ELTOLT
OLDALIRÁNYÚ

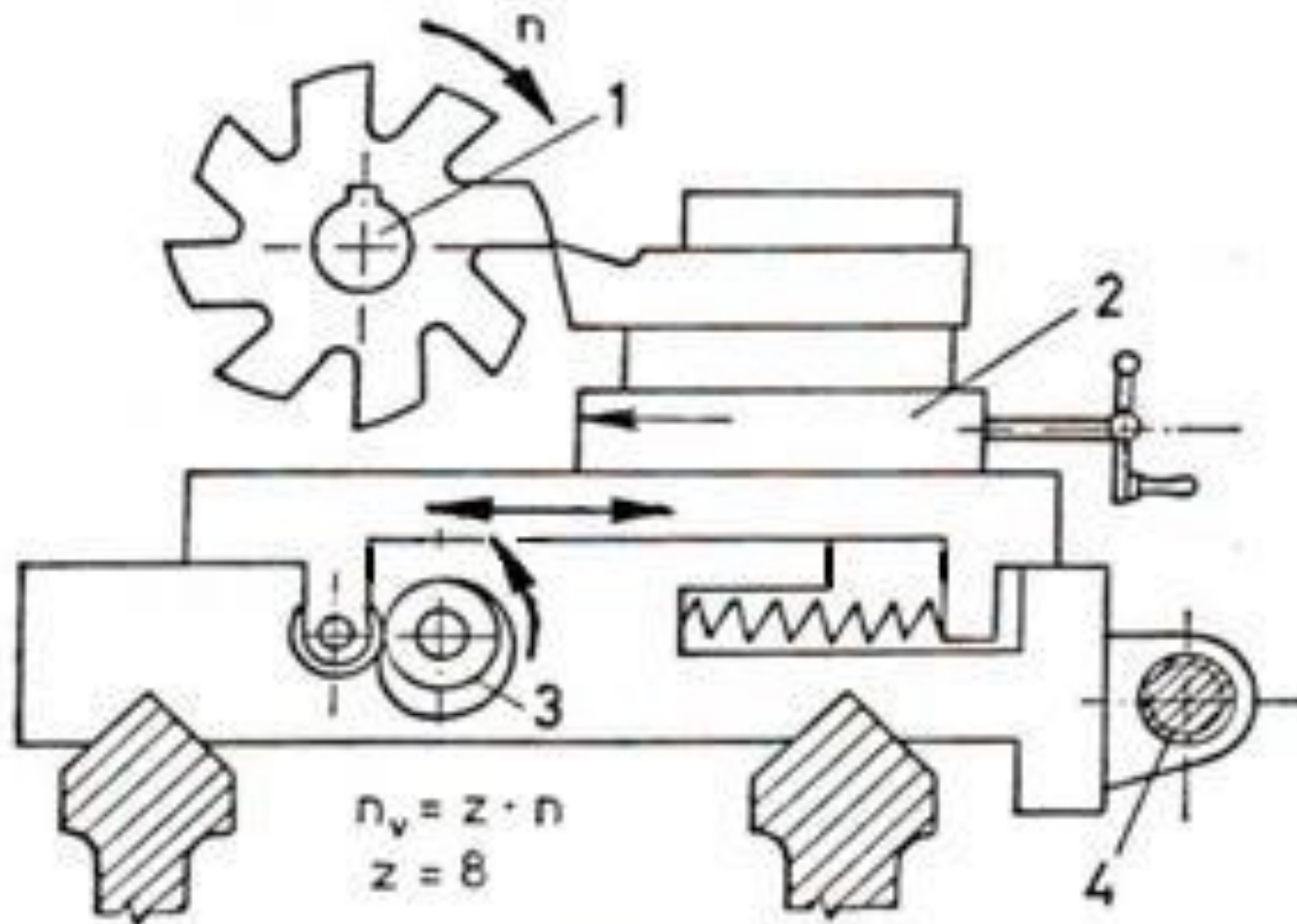

OLDALIRÁNYÚ

VÁLTAKOZÓ
OLDALIRÁNYÚ

HÁTRAESZTERGÁLÁS

Marófogak hátraesztergálása

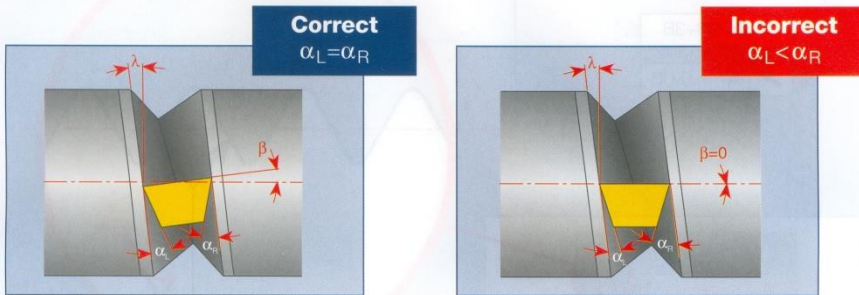
1 orsó; 2 előtolás; 3 bütyköstárcsa; 4 vezérorsó

Leszúrás, beszúrás

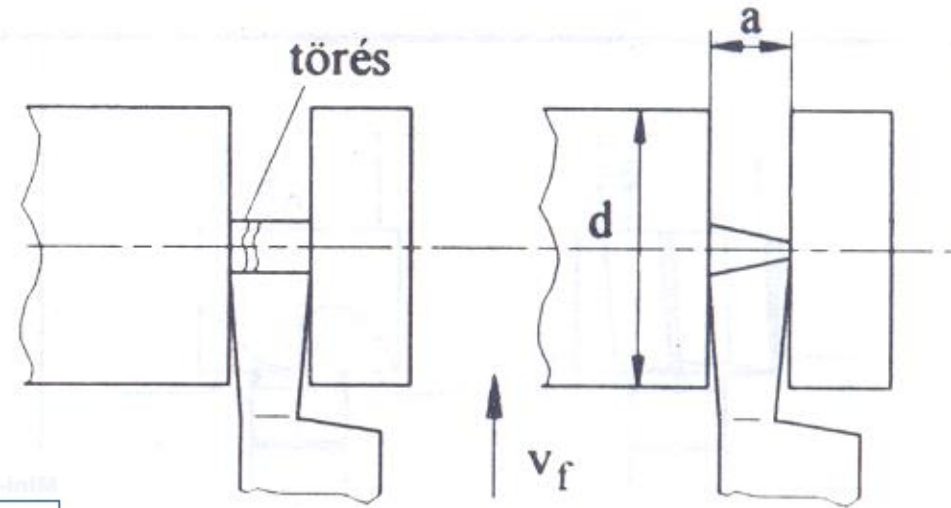
Beszúró-, leszúrókés helyes, illetve helytelen beállítása

Flank Clearance and Effective Inclination Angle

Inclination angle β of the cutting edges correspond to a specific thread helix angle λ and insures equal clearance angle on both sides of insert.

α - Flank clearance angle
 λ - Helix angle
 β - Effective inclination angle is achieved by selecting the suitable anvil

hagyományos

módosított

7. 19. ábra. Leszúrás

Kedvezőtlen forgácsolási viszonyok

Jellemzők:

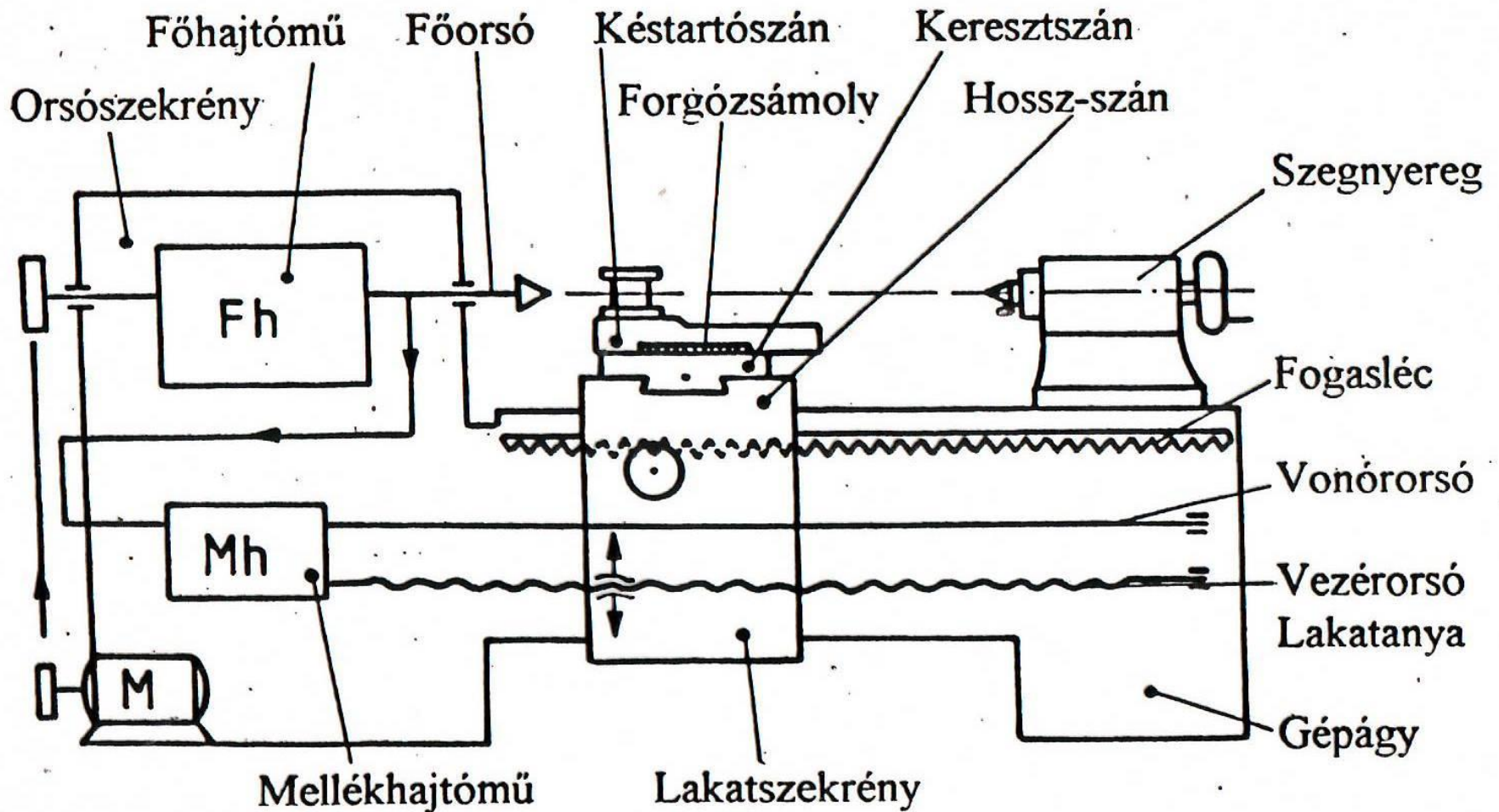
- viszonylag magas arányú a keményfém és a kerámia alkalmazása
- magas a váltólapkás kivitel aránya
- csavarfelület forgácsolásához, lefejtő esztergáláshoz, profilesztergáláshoz speciális, egyedi szerszámok
- **Specialitások:**
- ❖ keresztirányú síkesztergálás $n_c = \text{const.}$
 $v_c = \text{const.}$

Esztergagépek

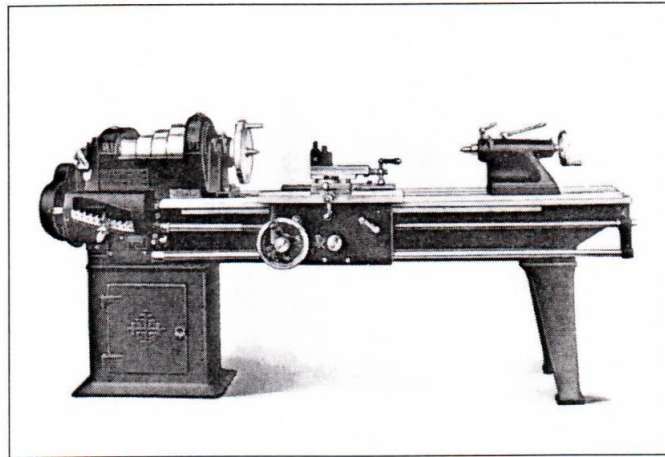
- ❖ Esztergáláskor a **forgó főmozgást** a ***munkadarab***, az **előtolómozgást** (mellékmozgás) a ***szerszám*** végzi.
- ❖ Az esztergálás gépei olyan szerkezetek, amelyek ezt a kétféle mozgást egyidejűleg biztosítani tudják.
- ❖ A munkadarab mozgását a főhajtómű, a szerszám mozgását a főhajtóműtől függő előtolóhajtómű (mellékmozgató) biztosítja.

Esztergagépek

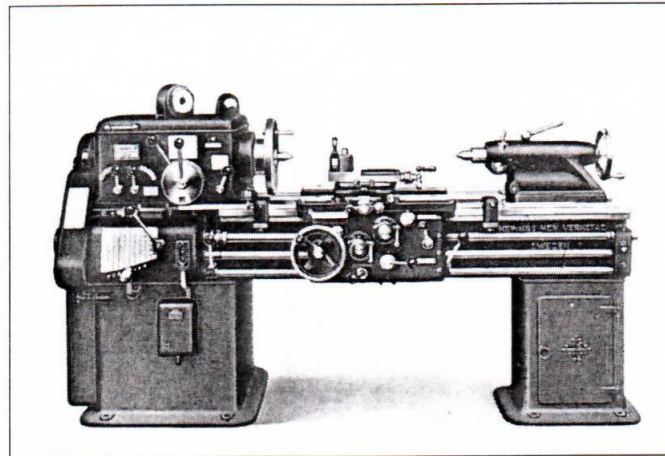
HAGYOMÁNYOS ESZTERGA FŐ RÉSZEI

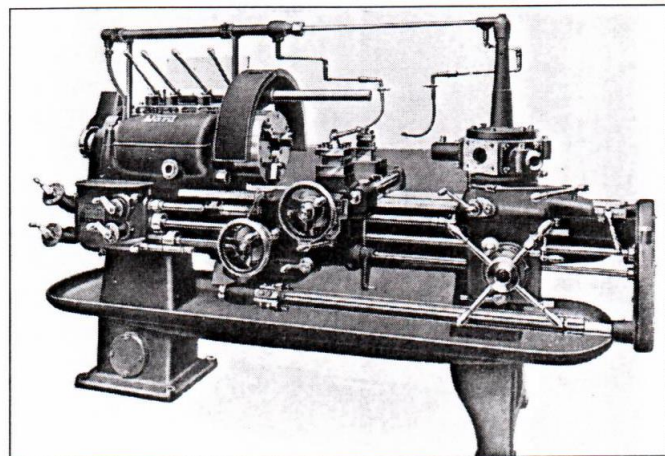
Esztergagépek

1910

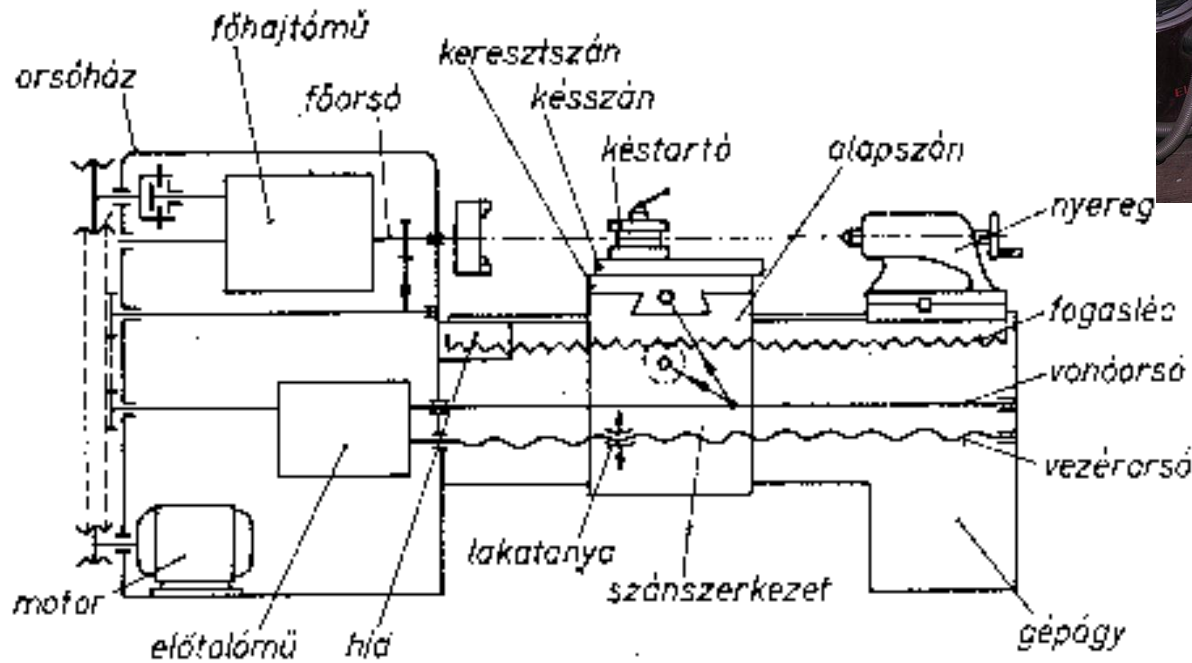
1940

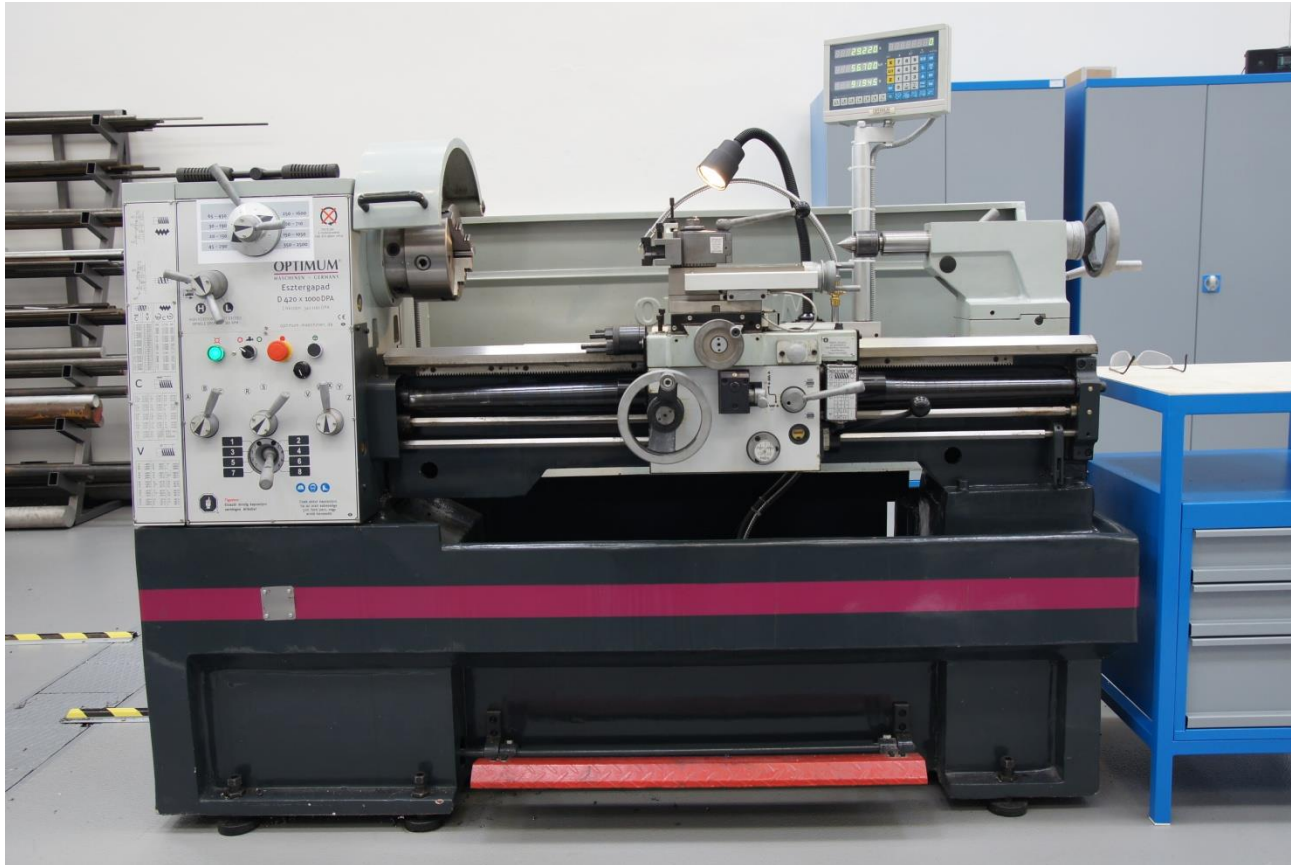

1950

Hagyományos esztergagép kinematikai felépítése és fényképe

Univerzális esztergagép (SZE laborban)

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

GYŐR

Esztergagépek

**Univerzális
esztergagép
szánszerkezete és
kijelzője (SZE)**

Esztergagépek

CNC esztergák

Számjegyvezérlésű esztergák, esztergaközpontok

- 2D, 3D, 4D... 8D
- Egyorsós – *kétorsós* - *ellenorsós*
- *ikerorsós*

Az **ikerorsós** gépeken a két főorsó minden tekintetben azonos tulajdonságokkal bír, ebben az esetben megosztoznak a megmunkálás különböző fázisain, az ilyen gépek gyakran teljesen szimmetrikus kivitelben készülnek.

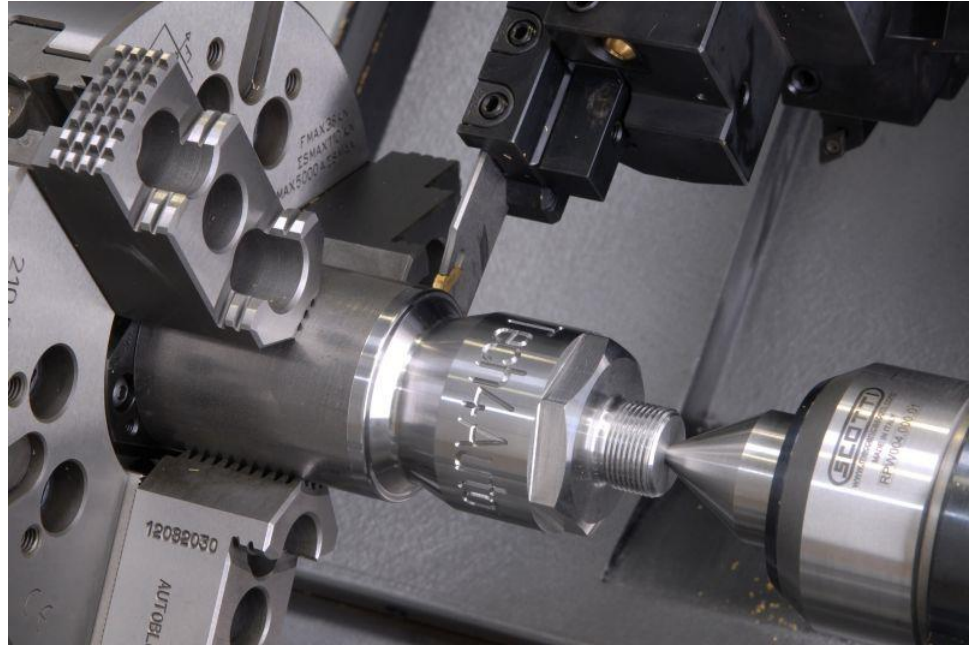
Komplex megmunkálás

Az iparban legtöbbször alkalmazott szerszámgépek jellemzői: csak egyféle forgácsolási feladat – marás, esztergálás, fúrás – megoldására alkalmasak.

Mellettük ma már megjelentek az úgyn. **komplex megmunkálásra** alkalmas szerszámgépek is.

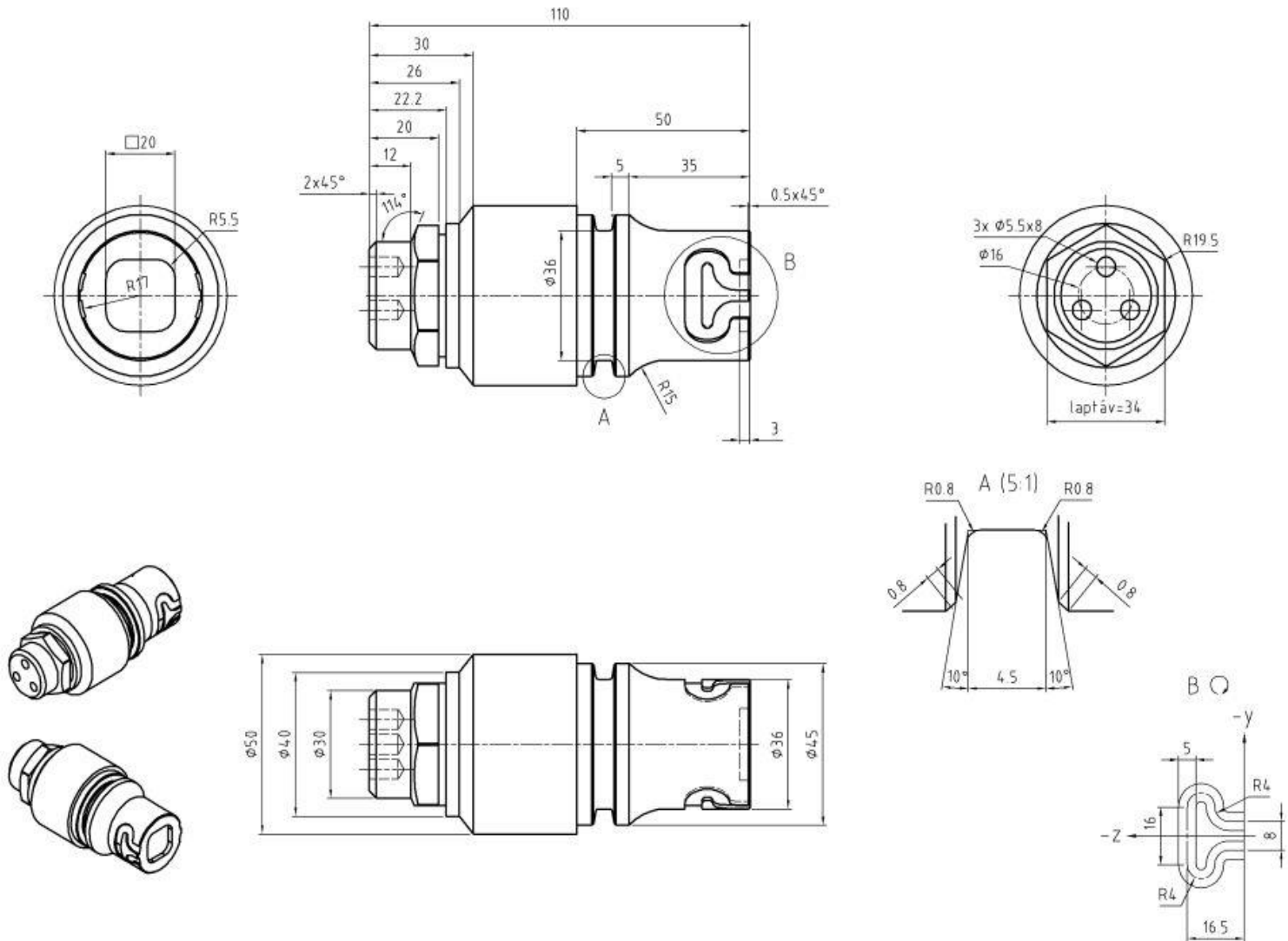
Komplex megmunkálás

Az esztergálási és a marási művelet egy felfogásban egy gépben történő elvégzése, a **műveletkoncentráció** a legtermelékenyebb megoldásokat eredményezi

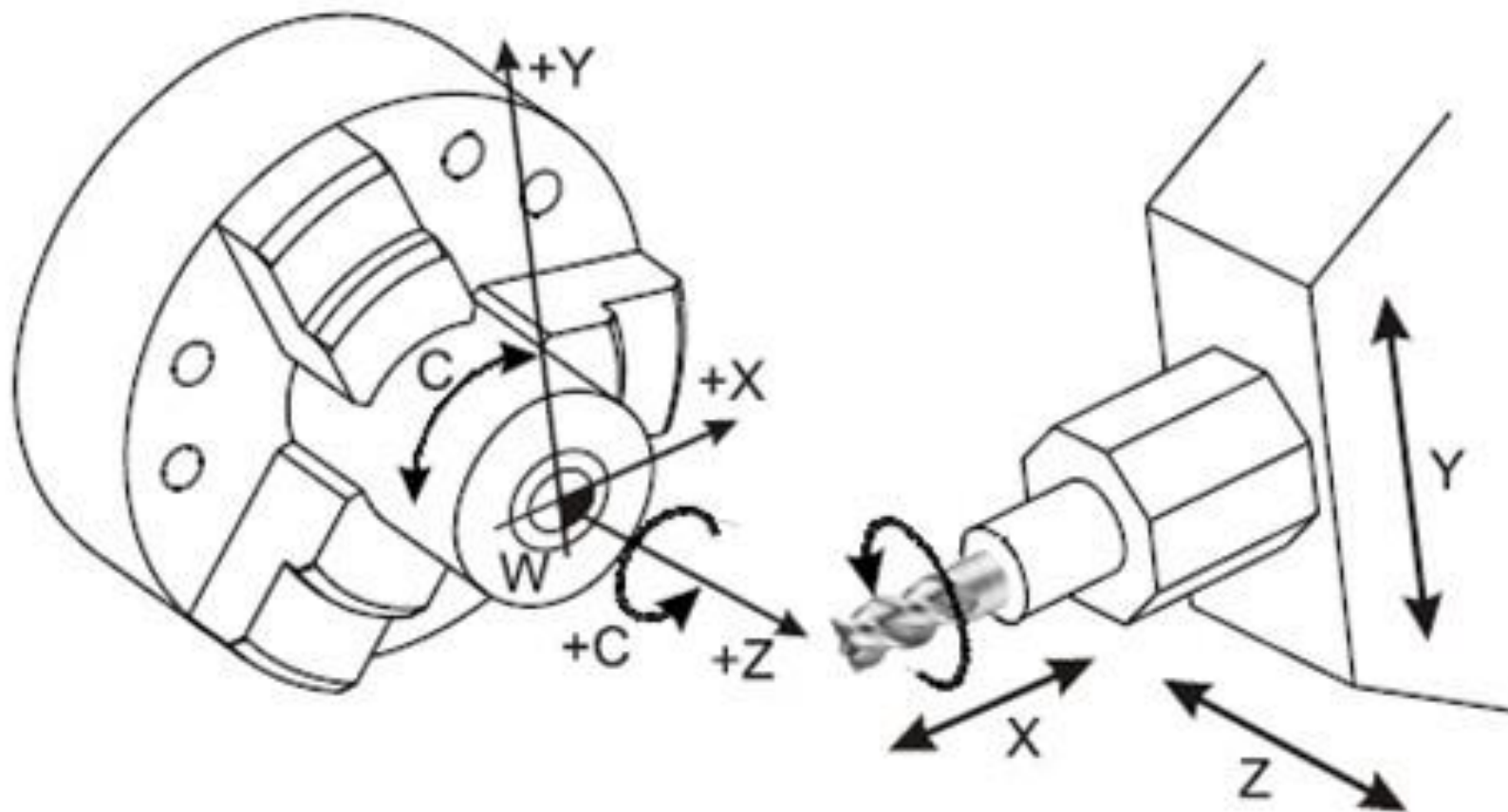
Komplex megmunkálás

Egy tipikus munkadarab

Komplex megmunkálás

Eszterga központ és koordináta tengelyei

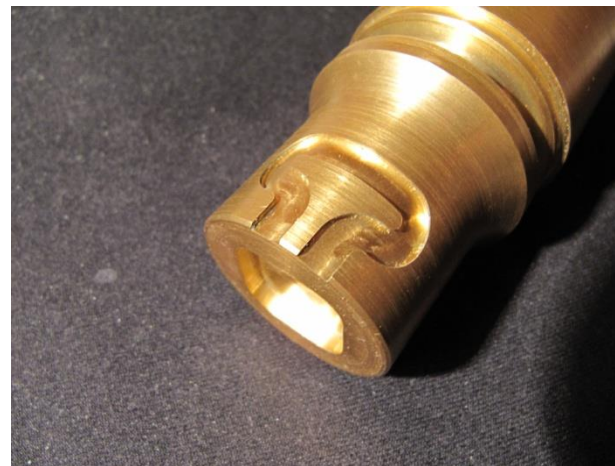
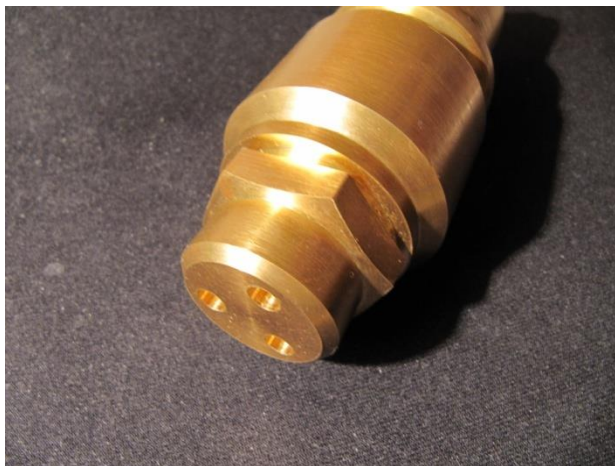
Komplex megmunkálás

Nagy mellékidő
gépeken kívül

MARÓ
(Készülék, programozható körasztal)

Komplex megmunkálás

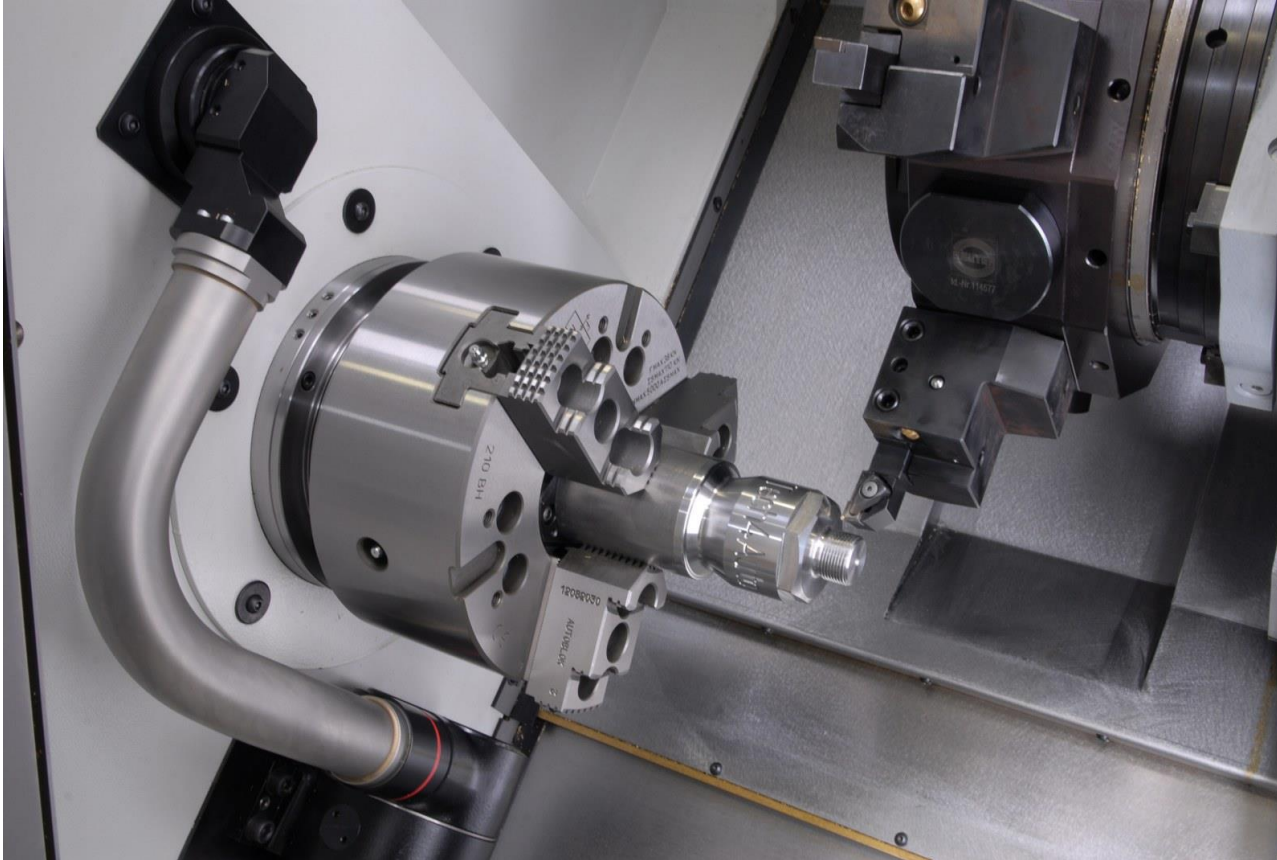
Komplex megmunkálás 4D

4D ESZTERGAKÖZPONT

- „A” és „B” oldalt egymás után készre munkálja
- Nem kell külön készülék, körasztal
- Nincs gépen kívüli mellékidő, csak munkadarab átfordítás
- Kevesebb bázisváltás

SZE – Gildemeister CTX310

Esztergáló megmunkáló központ munkatere

Komplex megmunkálás 4D

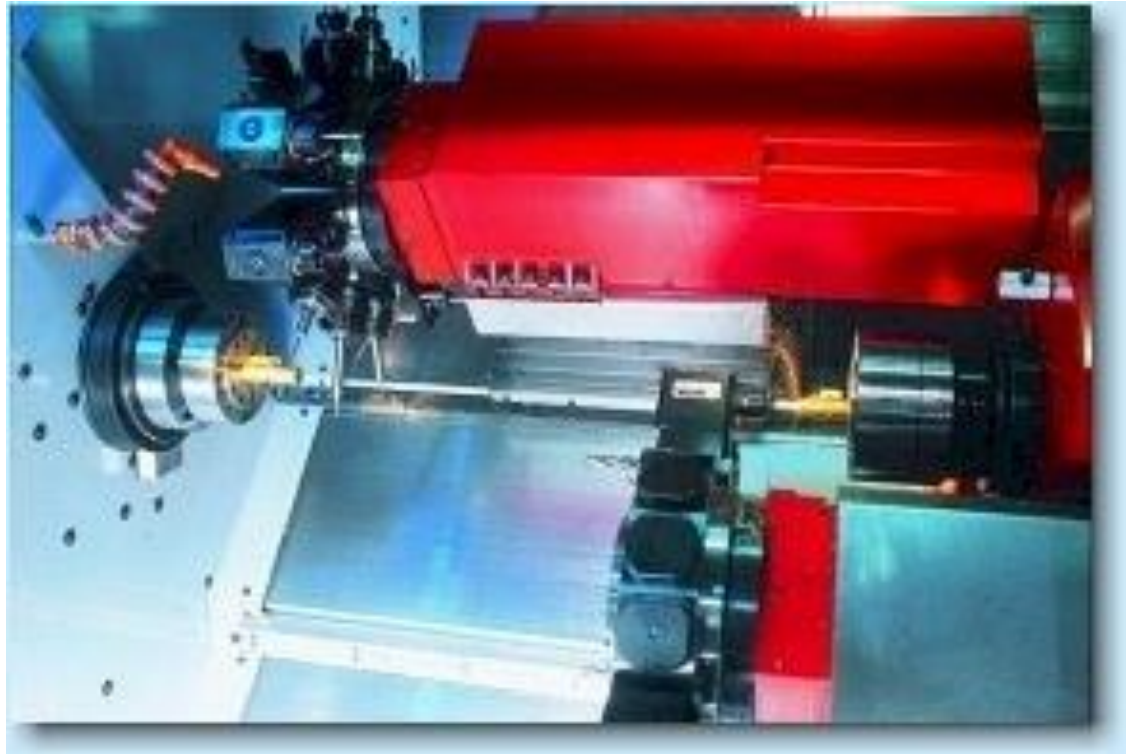
SZE – Gildemeister CTX310

Komplex megmunkálás 8D

**8 tengelyes
esztergáló
megmunkáló-
központ**

**EMCO
HYPERTURN
645 MCplus**

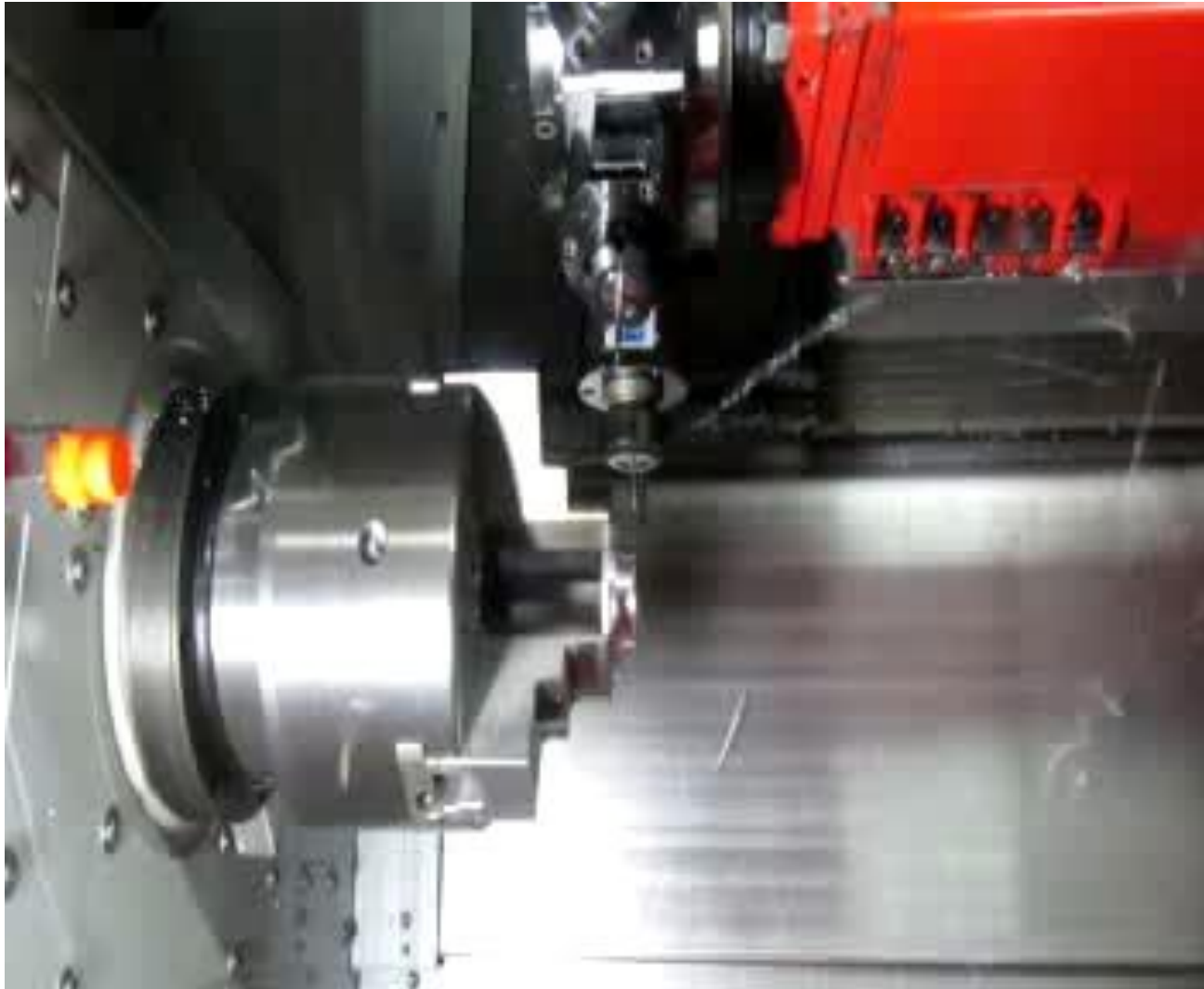
Komplex megmunkálás 8D

8D ESZTERGAKÖZPONT

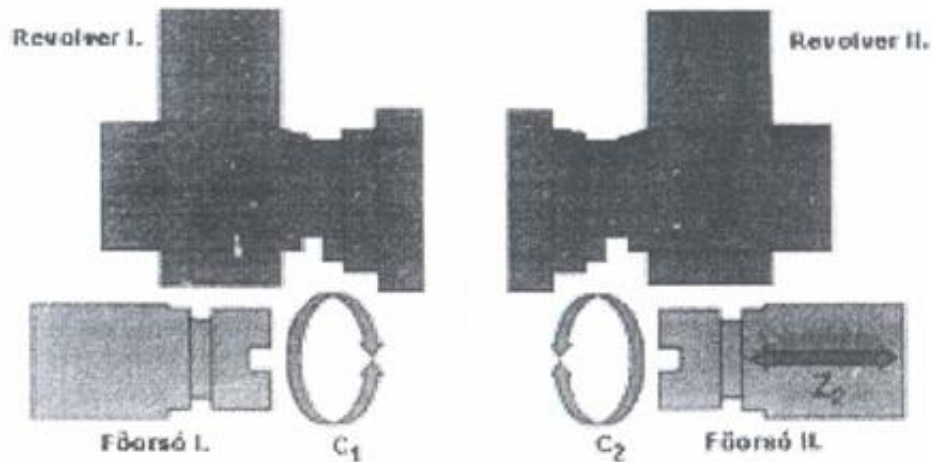
- „A” és „B” oldalt egymás után készre munkálja
- Nem kell külön készülék, körasztal
- Nincs gépen kívüli mellékidő
- Ellenorsó átveszi a darabot
(pontos átfogás – egytengelyűség)
- Párhuzamosan dolgozhat A és B oldal
egymástól függetlenül
(főidő csökkenés)

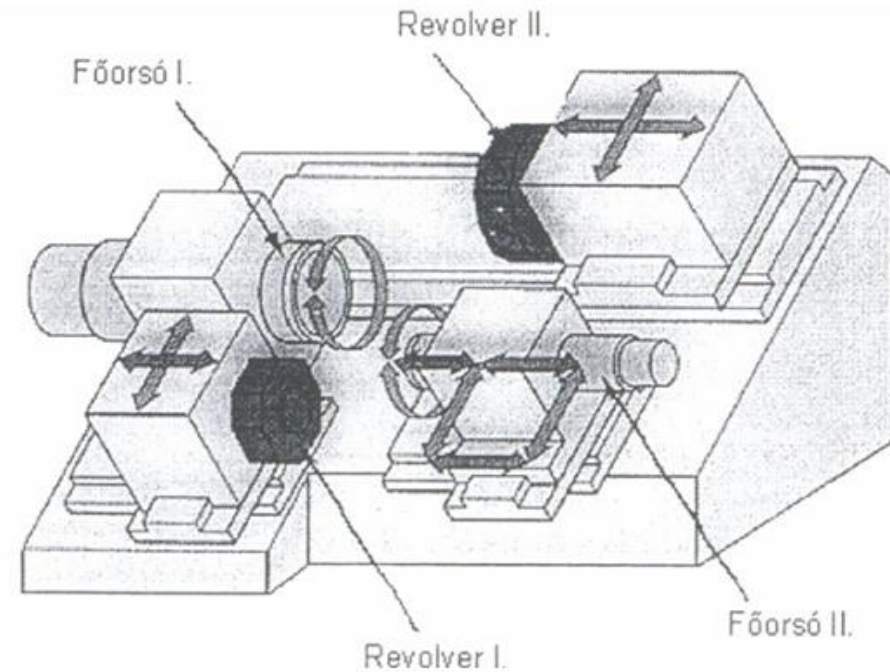
8D esztergaközpont

Iker- és segédorsós esztergáló központok

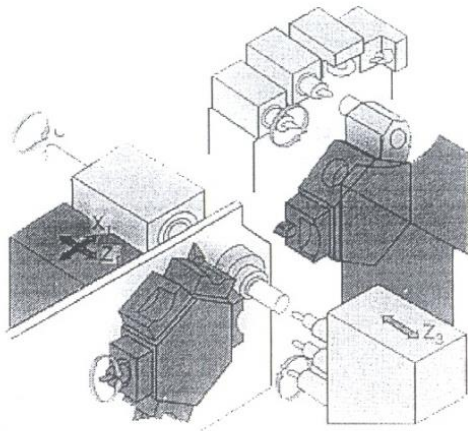

Ikerorsós
esztergáló központ

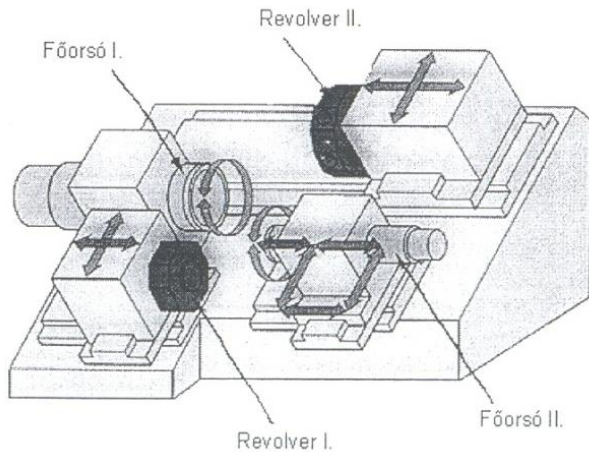

Segédorsós
esztergáló központ

Iker- és segédorsós esztergáló központok

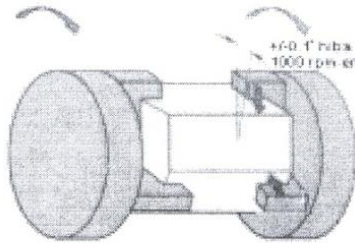

Tornos Bechler segédorsós
hosszeszterga automata

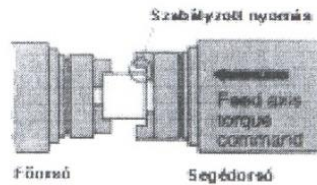

Miyano ANC segédorsós esztergaközpont

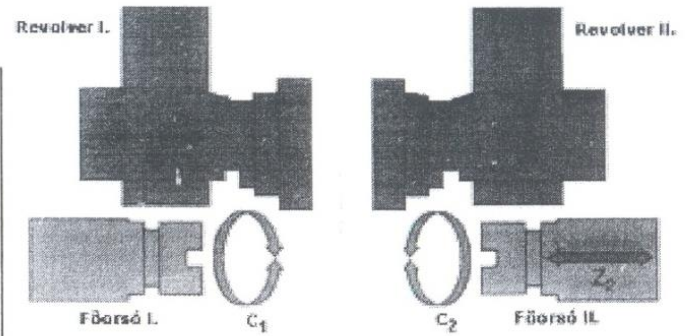
Nem forgásszimmetrikus darab ábrázolása nagy együftfutási pontosságot igényel

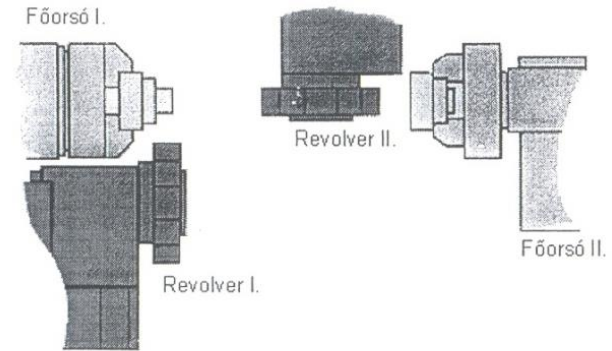
Főorsó Segédorsó

Főorsó Segédorsó

Nakamura-Tome ikerorsós esztergaközpont

A konfiguráció lehetővé teszi a főorsók egymástól független üzemelését.

Gildemeister ikerorsós esztergaközpont

Esztergálás

4 tengelyes esztergáló
megmunkáló központon

Esztergálás képletei

Paraméter	Jelentés	Metrikus mértékegység
D_m	Megmunkált átmérő	mm
a_p	Fogásmélység (D.O.C.)	mm
f_n *)	Fordulatonkénti előtolás	mm/ford
v_c	Forgácsolási sebesség	m/perc
n	Főorsó fordulatszám	ford/perc
P_c	Hasznos teljesítmény	kW
Q	Anyagleválasztási sebesség	cm ³ /perc
T_c	Megmunkálási idő	min
l_m	Megmunkált hossz	mm
h_m	Átlagos forgácsvastagság	mm
h_{ex}	Maximális forgácsvastagság	mm
k_c	Fajlagos forgácsoló erő	N/mm ²
k_{c1}	Fajlagos forgácsolási erő, mely érvényes $h_m = 1$ mm	N/mm ²
m_c	Korrekciós tényező a pillanatnyi értékhez h_m	
κ_r	Főél elhelyezési szög	fok
γ_0	Forgács homlokszög	
r_z	Csúcssugár	mm
R_{max}	Profilmélység	μm
SCL	Spirális forgácsolási úthossz	m

Forgácsolási sebesség (v_c)
(m/perc)

$$v_c = \frac{D_m \times \pi \times n}{1000}$$

Főorsó fordulatszám (n)
(ford/perc)

$$n = \frac{v_c \times 1000}{\pi \times D_m}$$

Anyagleválasztási sebesség (Q)
(cm³/perc)

$$Q = v_c \times a_p \times f_n$$

Hasznos teljesítmény (P_c)
(kW)

$$P_c = \frac{v_c \times a_p \times f_n \times k_c}{60 \times 10^3}$$

Megmunkálási idő (T_c)
(min)

$$T_c = \frac{l_m}{f_n \times n}$$

Fajlagos forgácsoló erő (k_c)
(N/mm²)

$$k_c = k_{c1} \times h_m^{-m_c} \times \left(1 - \frac{\gamma_0}{100}\right)$$

Palást vagy furat (egyenes) esztergálás
(mm)

$$SCL = \frac{D_m \times \pi}{1000} \times \frac{l_m}{f_n}$$

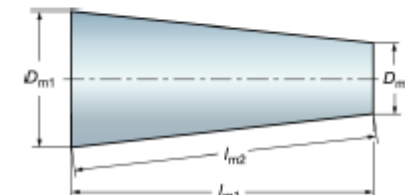
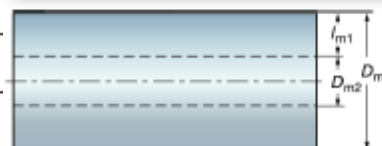
Kúpsztergálás
(mm)

$$SCL = \left(\frac{D_{m1} + D_{m2}}{2} \times \frac{\pi}{1000}\right) \times \frac{l_{m2}}{f_n}$$

Oldalazás
(mm)

$$SCL = \left(\frac{D_{m1} + D_{m2}}{2} \times \frac{\pi}{1000}\right) \times \frac{l_{m1}}{f_n}$$

$$l_{m2} = \sqrt{l_{m1}^2 + \left(\frac{D_{m1} - D_{m2}}{2}\right)^2}$$

*) Leszúrásban és beszúrásban f_{nx} (radiális előtolás) és f_{nz} (axiális előtolás) is használatosak.

Köszönöm a figyelmet!